

JOHN LYDON

**vztek je
energie**

můj

život

bez

cenzury

JOHNNY LYDON

vzteky je

Můj život bez cenzury

energie

/ ve spolupráci s Andrewem Perrym

John Lydon with Andrew Perry

Anger is an Energy – My Life Uncensored

copyright © 2014 by John Lydon

translation © Zuzana Hanzlová, 2017

ISBN 978-80-7511-356-6

ISBN 978-80-7511-357-3 (epub)

ISBN 978-80-7511-358-0 (pdf)

Lydonovým. Nemůžu poděkovat své rodině za to, že se postarali, abych udělal kariéru, protože to jsem zvládnul sám, ale můžu jim poděkovat, že stáli při mně. Děkuju.

Noře. Lásko mého života. Moje nejlepší kamarádko. Hádky jsou krásný, ale usmírování ještě víc. Dáváš mi jen lásku a podporu. A doufám, že ti to oplácím stejnou měrou. Děkuju.

Tuhle knihu věnuju integritě.

Nenarodil jsem se bez důvodu
Kořeny a kultura

První pořádný záchod

Johnny nosí, co chce
Krása prohry

Do pekla
Moc pusinek, láska #1

Tenhle kluk se nevzdává
Kdo cenzuruje cenzora? #1
Sud', nebo budeš souzen

Jak se zbavit albatrosa

Jak otevřít Pandořinu skříňku dlátem a kladivem
Kdo cenzuruje cenzora #2
Labutí časy

Jenom proto, že nejsi paranoidní, neznamená, že po tobě nejdou
Moc pusinek, láska #2

Není nic tak dobrý jako změna
Kdo cenzuruje cenzora #3
Nevykládejte si mě špatně

Šťastnej, ne zklamanej

Johnny Kukačka
Kdo cenzuruje cenzora? #4
Chcete moje tělo?

Když si věříte, můžete se koukat do budoucnosti
Moc pusinek, láska #3
Nora, moje „blondatá holčička“

Objevila mě příroda

Historie a smutek... jako dar
Kdo cenzoruje cenzora? #5
Pasivní odpor

Hlubší vody
Závěrečná poznámka
Poděkování

Úvod

Hodně zdaru na cestě

Vzteky je energie. Opravdu jo. Je to asi nejsilnější slogan, který jsem vymyslel. Když jsem pro Public Image Ltd psal písničku ‚Rise‘, ani jsem si neuvědomoval, jaký dopad to bude mít na mé pocity nebo jak to zapůsobí na někoho, kdo si to potom poslechne.

Napsal jsem to ve svém tehdejším novém domově v Los Angeles stylem, kdy ze sebe něco rychle vyhodíte, bez velkého přemýšlení, chvíli před tím, než jsem to měl poprvé zazpívat. Je to hutná spontánní myšlenka.

Písnička ‚Rise‘ odkazuje na události v Jižní Africe v době, kdy tam panoval apartheid. Sledoval jsem ty hrůzy ve zprávách na CNN, takže verše „Kvůli tomu, co jsem řekl a udělal, mi k hlavě dali rozpálený drát“ odkazovaly k prostředkům, který tehdejší jihoafrická vláda používala při mučení. Strašný pomýšlení.

Zprávy o mučení se objevovaly v televizi a v novinách a člověk z toho měl pocit, že je to realita, která se nedá změnit. V kontextu písničky ‚Rise‘ znamenal slogan „vzteky je energie“ něco ve smyslu „Nevnímejte vztek negativně, nepopírejte ho – využijte ho kreativně.“ Zkombinoval jsem to s druhým refrénem „hodně zdaru na cestě“.

Když jsem byl malej, slýchal jsem to od rodičů – a od poloviny lidí ze sousedství, který byli taky z Irska: „hodně zdaru na cestě a ať tě nepřátelé nikdy nedostanou.“

Myslím se tím, že vždycky máme nějakou naději a že se nemusíte uchýlit k násilí, abyste vyřešili nějaký problém. Vztek vždycky nemusí znamenat násilí. Násilí zřídka někdy něco vyřeší. V Jižní Africe nakonec našli relativně mírumilovnou cestu, jak z toho ven. Když použijeme vztek, údajně negativní energii, může z toho vzniknout jeden pozitivní krok, díky kterému se změní věci k lepšímu.

Když došlo na to, že písničku pořádně nahrajeme, celou dobu jsme se s producentem hádali, tak jak to děláme vždycky. Ovšem i hádky můžou být někdy užitečné a něco z nich vzejde. Když ‚Rise‘ na začátku roku 1986 vyšla, stala se z ní doslova hymna, navíc v době, kdy v tisku psali, že už jsem odepsaný a že už nemám kam jít dál. Ale já jsem měl kam jít a šel jsem tam. Vztek je energie. Nezastavitelná.

Když zpívám ‚Rise‘ na koncertech v současnosti, vždycky je to pro mě díky spojení s publikem silnej zážitek. Odezva je tak melodramatická, lidi souzněj se sloganem písně, s její myšlenkou a smyslem. Chápu to dokonale a sdílej

svůj pocit se mnou. A z něčeho takovýho je člověk úplně pať. Často zapomenu, kde vlastně v písničce jsem. Když se mnou publikum zpívá, mám z toho hodně silnej pocit, takže jsou to vlastně posluchači, kdo táhne písničku dopředu. Takhle pro mě vypadá dokonalej úspěch: každej, kdo je zrovna přítomnej, pochopil něco fakt významnýho.

Vztek je hlavní důvod, proč píšu písničky. Někdy si říkám, že když píšu, jsem úplně mimo. Jestli existuje někdo jako anděl strážnej, tak ten můj má zatraceně hodně práce. Psaní předchází spousta přemejšlení a zkušeností, odráží se v tom spousta věcí a všimněte si toho už tady v úvodu, celkově v mém životě. A když jsem *rozjetej*, slova se valej samy. A když jedu, tak JEDU!

Ať už je to, co ve mně vězí, cokoli, díky tomu žiju a jsem takovej, jaký jsem, jsem neústupnej a chápu věci po svém a ve srovnání s ostatníma to nakonec ani není tak přitažený za vlasy. Fakt ne. Všichni si procházíme něčím takovým a já jsem jen ten, kdo vstal a řekl to.

Pocházím z popelnice. Narodil jsem se a vyrostl jsem v příšerně chudý čtvrti na severu Londýna. Vypadalo to tam asi tak, jak si představíte dnešní Rusko. Všechno tam bylo pod kontrolou. Opravdu všechno. I předpoklad kontroly. A lidi se rodili do tohoto sračkosystému, jak tomu říkají Jamajčani, a věřili, že ostatní mají právo jim diktovat, co mají dělat. Řekl jsem to i před královskou rodinou: „Můžete po mně chtít, abych byl loajální, ale nemůžete mě k tomu nutit. Nejsem pro nikoho střelivo do kanónu.“

Myslím si, že chvíli trvalo, než se tenhle způsob myšlení dostal Britům pod kůži. Trvalo to stovky let, ale díky viktoriánskému přístupu, řekněme, zmizel. Britové maj úžasnou historii občanský neposlušnosti, ale v době, kdy skončila druhá světová válka, byla pečlivě uklizená pod koberec a v hodinách dějepisu o ní nepadlo ani slovo. Ale my, tedy ty z nás, co rádi četli, jsme něco našli.

Uměl jsem číst a psát, když mi byly čtyři nebo pět let. Naučila mě to máma. Ale v sedmi jsem dostal zánět mozkovejch blan a všechno jsem zapomněl – dokonce i to, kdo jsou moji rodiče. Trvalo strašně dlouho, než se všechno vrátilo do normálu. Po škole jsem chodil do knihovny a tam jsem si četl, dokud nezavřeli. Máma a táta byli v klidu – věřili, že se dokážu vrátit domů sám, ačkoli často jsem nevěděl kudy, protože jsem prostě zapomněl, kde bydlíme.

Četl jsem vždycky hrozně rád – četl jsem si o dějinách, geologii nebo cokoli o životě v divočině a pozděj jsem pokročil až k Dostojevskému. V jedenácti. *Zločin a trest* jsem považoval za pronikavou knihu, hrozně depresivní, ale když se zaobíráte neštěstím a trablema druhéjch, bejvá to někdy příjemný a člověk z toho může mít dokonce uspokojení. Něco jako: „Ať si svý štěstí strčí někam, já jsem na žebříčku tragédie mnohem vejš než on!“ Takže knížky pro mě byly hrozně důležitý – byly to moje ochranné štítky.

Tady v Americe se řešilo, proč každej exprezident zakládá knihovnu, když politici stejně knihy nečtou. Nazdar, Ameriko! Trochu to vysvětluje vaši politiku,

co? Co se mě týče, čtení mě zachránilo a vrátilo zpátky do života. Znovu jsem se našel. Když se mi vracely vzpomínky a kousky paměti, začalo mi všechno dávat jakžtakž smysl a já jsem si uvědomil, že jsem ten samej člověk, kterým jsem byl, než jsem všechno ztratil. Byl jsem mnohem lepší v tom, že jsem se na sebe mohl podívat zvnějšku a zeptat se: „Co si myslíš, že děláš? Zkus to udělat správně, místo aby ses vrhal do věcí bez rozmyslu.“

Možná že jsem na sebe byl moc tvrdý – co jsem asi od sebe v sedmi letech čekal? Jenže já jsem sám na sebe dost náročněj a bude tomu tak napořád. Nikdo o mně nemůže napsat nic tak hroznýho, abych na to předem nepomyslel sám, a když vůči sobě pocituju jen samou nenávist, v každým druhým případě si říkám: „Pche, tak z toho jsem vyšel lehce.“ Jak dál uvidíte, jsem to já sám, kdo si zadává ty nejtěžší úkoly, a tahle kniha je součástí mého já, který prozkoumává sebe sama – je to celoživotní a nekonečný proces.

Když mi bylo kolem sedmnácti, byl jsem rozhodně na něco připravenej. Byl jsem plně nabitej a stalo se to tím neúžasnějším možným způsobem, protože nešlo o nic, o co bych sám usiloval. Ale jakmile jsem uslyšel: „Nechceš zpívat v naší kapele?“ moje reakce byla: „No jasně! Ty jo, všechno do sebe zapadá!“ A nechtěl jsem se toho nijak lehce vzdát. Byl jsem fakt houževnatej, přestože ostatní ze začátku nechodili na zkoušky, a přenesl jsem se i přes všechny další negativa, se kterejma se Sex Pistols v počátcích potýkali.

Nedorazil jsem na první zkoušku s blokem plným novejš textů, ty přišly rovnou samy. Používám mozek jako knihovnu. Rád si dělám poznámky, ale obvykle jsem velmi kritickej k tomu, co jednou napíšu. Přemejšlím rychlejc, než píšu, a proto mám mezi ušima příhodnej úložnej prostor.

Vyřvat, co jsem měl na srdci, byl fantastickéj pocit. Přisahám, že jsem si ani ve snu nepředstavoval, že nás nakonec bude poslouchat tolik lidí. Myslel jsem si, že Pistole budou jen klubová kapela. A moc jsem naší kapele ani nevěřil. Protože tou dobou měl hudební průmysl všechno dobře posichrovaný, a tak to bylo se vším. Všechny kapely, co v šedesátkách vyznávaly volnou lásku, zabraly nejlepší místa a v tom rozjetým vlaku nechtěly nikomu udělat volnej flek.

Ale během prvních dvou let pár prvních věcí, co jsem napsal – ‚Anarchy In The UK‘ a ‚God Save The Queen‘ –, našlo přesně svůj cíl. Chtěl bych tady poděkovat knihovnám v Británii. Tam jsem prodělal svůj výcvik, tam jsem se naučil házet slovní granáty. Neházel jsem cihly do výkladů, abych dal průchod svému rebelství, házel jsem slova, který něco znamenaly. A to se počítá.

Otevřeně mě řešili radní a poslanci, který v souvislosti se mnou rozhořčeně citovali ze zákona o velezradě. Čelit takovému obvinění bylo opravdu zlý. Zákon o velezradě byl hrozně starej a můj advokát mi řekl, že za jeho porušení může být udělenej i trest smrti. Au! Cože? Za používání slov? Je prostě absurdní, že by vláda měla občanům diktovat něco, o čem si myslí, že by měli nebo neměli dělat. My jsme je zvolili – ale ne proto, aby nám říkali, co děláme

špatně. Měli by ocenit, co děláme správně. Mý heslo je: občanský práva pro všechny z nás. Nesudte, abyste nebyli souzeni.

Díky týhle absurditě se ve mně probudil malej hajzlík, kterému došlo, že slova jsou vlastně zbraně a ti u moci to tak berou. Bylo to najednou vzrůšo. Jo, byl to nářez! Bylo to pro mě ospravedlnění. Šlo to k jádru věci a byla to vážně míněná věc a nebylo to nic jen tak pro pobavení. Absolutně opovrhuju všema formama vlády. A tahle vláda mi říkala, že některý věci nesmím říkat – jinými slovy, že nemám právo na vlastní názor. Zjistil jsem, že pro mocipány jsem něco jedovatýho.

Ze zpěváků „populární hudby“ to málokdo dotáhne takhle daleko. V Rusku teď máte Pussy Prdky a moc jim fandím. Líbí se mi, když má někdo odvalu. Ale já jsem se ještě před nima dostal do situace, která byla tak mimořádná, že jsem neslyšel, že by se někdy nějaký pop star stalo něco podobného. Byla to ta nejpolitičtější a nejnebezpečnější věc a celou dobu jsem se tomu zároveň musel smát. Náš takzvaný manažer Malcolm McLaren se z toho posral stejně jako ostatní v kapele. To byl v zásadě důvod, proč se Pistole začaly rozpadat: všichni byli strachy bez sebe z toho, že by se mohli namočit do něčeho, co považovali za skandální. Pro mě to byly otázky, který bylo prostě nutný klást. Byl to průzkum veřejného mínění. Co smíte říct a co už ne. Proč je slovo „bollocks“ – hovadina, kravina, blbost, koule – nedotknutelný? Kdo o tom rozhoduje? Díky tomu jsem se vlastně dostal na cestu, po který kráčím dodnes. Říkám vám to tak, jak to je. A z té cesty neuhnu. Jednou jsem viděl videoklip Iggyho Popa, jen jednu písničku, hrál ‚Down In The Street‘, a s jakou odvahou on vám to hrnul do publika – nebylo to ani trochu krotký, bylo to NAPLNO! Měl luxusní dlouhý blond vlasy a oční linky – prostě Iggy! Líbilo se mi to, protože se neschovával před tím, co chtěl sdělit. Jsem tady, zvykejte si! Totální nekompromisní odvaha.

Nemůžete vždycky čekat, že vás lidi přijmou, a někdy je vlastně stejně užitečný, že vás nepřijmou, ale ať už je to, jak chce, když už jste jednou sebrali odvalu stoupnout si na pódium, je vaše. Neutíkejte před tím. A já neutíkám! Nikdy jsem se neplácal po zádech za to, čeho jsem dosáhnul, přestože jsem přišel odnikud, protože další problém už klepal na dveře a další přišel hned potom. Nejsem žádný sběratel cen. Zkrátka jsem cítil, že některý věci je nutný říkat nahlas.

Svý už jsem řek. O politicejch omezeních a závazcích vyplývajících z toho, že jste Brit – mám pocit, že tím jsem se zabíjel dostatečně už v Sexy Pitominách, takže další směr, kam jsem se vydal, jsou záležitosti nitra – potřeba ujasnit si, co jsem *já* zač, a zjistit, co je se mnou špatně. Než si postavíte kariéru na tom, že ukazujete prstem na druhý, měli byste si nejdřív ujasnit, co je špatnýho na vás. Takhle fungovala moje další kapela, Public Image Limited – krátce PiL – přestal jsem bejt velkým šéfem a šel jsem do toho s neochvějnou vírou, že všichni do toho půjdeme jako sobě rovný.

Díky tomu vznikly některý skvělý věci. Dodnes maj nějaký smysl a jsou pořád zajímavý. Svý Poblít Imidž Limited miluju. Totálně jsme zpochybnili to, co všichni do té doby považovali za hudbu. Od základů jsme navždycky změnili pojetí hudby. Vlastně jsem hudbu za svůj život změnil dvakrát.

Už si moc nepamatuju detaily, ale někdy v 80. nebo 90. letech za mnou přišli s dotazem: „Nebylo by hezké, kdybyste dostal Řád britského impéria?“ Asi si říkali, že už jsem krotší, jenže oni si ve skutečnosti nenaposlouchali, o čem jsou desky *Metal Box* a *Album*. Mysleli si, že moje pěvecká linka už není tak pronikavá, ale to se pletli. Předmětem bylo spíš to vnitřní, a ne to vnější, a proto vznikl předpoklad, že bych mohl klidně zapadnout do zdejšího sračkosystému, ale Johnny by touhle cestou nikdy nešel. K samožernejm titulům jsem velmi nedůvěřivej, myslím, že nejsou nutný. Sice mám rád různý pompézní ceremonie – ale nechci v nich sám zaujímat žádný místo.

A ještě dodám, že jsem nedávno jednal s americkou vládou, protože jsem žádal o americký občanství. A oni mi řekli, že Britové na mě dodnes vedou otevřenou policejní složku. Chápete to?

Všechno, co v životě chci, je jasnost, průhlednost, chci, abych pořád věděl, kdo dělá komu co. Mejma jedinejma nepřátelema v životě jsou lháři, a ty dělaj všechno možný, aby mě zastavili, protože chtějí, aby kontaminace lží pokračovala dál, protože je to pro ně výhodný, a pak úplně tupý bezduchý blbeci, který věřej všemu, co si přečtou v denním tisku.

Uvědomuju si zatraceně dobře, že lidi, který tahle knížka nejvíc pobaví, budou ty, který mě nesnášej a nenáviděj, a skoro každá druhá řádka bude opodstatněním pro jejich pohrdání. V pořádku. Je to taky součást celku. Pokud přemýšlejí, i když negativně, aspoň maj nějakou myšlenku. Vztek je energie – vzpomínáte?

Takže tady je *Můj život bez cenzury*. Měl by k tomu patřit ještě dodatek *Přestože ho cenzurovat chtěj*. Cenzura je totiž něco, proti čemu jsem vystupoval celej život. Jde o nařízení, který přichází od lidí, co moc nebaví přemejšlet a nejsou připravený ani na to, aby prozkoumali sami sebe, jenom soudí ostatní a bojí se budoucnosti. Budoucnost je neznámá, skočme do ní a uvidíme, kam se dostanem. Jeden starej citát, kterej je ale absolutně pravdivej, říká: „Není se čeho strachovat, jenom strachu.“

Tahle kniha popisuje život opravdovýho riskéra. Riskování mám v sobě. Díky tomu ze sebe dostanu to nejlepší. Na začátku roku 2014 jsem nastoupil do jednoho z nejriskantnějších podniků, do kterýho jsem se kdy pustil – upsal jsem se na tři měsíce zájezdovému představení *Jesus Christ Superstar*, kde jsem měl hrát Krále Heroda. Ano, vím. Dobře jsem si uvědomoval, že to bude pro hodně lidí šok, a věděl jsem, že se setkám s odsouzením – to miluju... *fakt!* – ale to nebylo nic ve srovnání s tím, co jsem z toho získal jako člověk. Musel jsem se řídit pokyny a hrát podle scénáře – největší výzva! Ale tejdenn před premiérou celej projekt bez pořádnýho vysvětlení skončil.

Zkrátka je to takhle: vynasnažím se bejt co nejpřesnější, aniž bych napáchal příliš škod na jednotlivcích, protože každéj zaslouží šanci, aby se dostal zpátky a napravil se bez ohledu na to, kolikrát už upadnul. Vedl jsem náročněj život a nechci, aby se smrsknul na zbytečnej akt zášti vůči malejm hráčům na velkým obraze. Zášť přenechám psům a krysám.

Vynasnažím se ze všech sil, abych si uvědomil, kdo do prčic jsem. Možná někdy nebudu postupovat chronologicky, ale chci bejt upřímněj, otevřenej, říkat celou pravdu a nic než... ALE! *I could be wrong, I could be right. Možná se mejlím, možná mám pravdu.*

Všechno v životě má nějakou souvislost. Hlavní linií mýho života je nepředvídatelnost. Kdo půjde v mejch stopách, bude mít bezpečnou cestu. Já jsem slon v porcelánu. Já jsem ten, kdo řekne, co si myslí, ať to stojí, co to stojí, a zároveň ten, co stojí v ringu, když se počítá – jenže to vypadá, že tam už nikdo ani počítat neumí.

1

**NENARODIL JSEM SE
BEZ DŮVODU**

„Strasti a strážně!“ To jsem napsal na začátku 80. let, když jsem se snažil rozluštit chaos a zmatek, ve kterém jsem přišel na svět. „Když jsem se narodil, doktorovi jsem se nelíbil / chytil mě za kotníky a držel mě jak kuře / Maminko, proč jsi dopustila, že mě praštil / to nebylo dobrý, věděl jsem, že mě nemáš ráda.“ O tři verše dál pochopíte, že jsem byl velmi nespokojený dítě.

Na písničku ‚Tie Me To The Length Of That‘ jsem opravdu pyšnej. Tou dobou bylo v televizi spousta pořadů z lékařského prostředí, kde ukazovali, jak vypadá opravdovej porod. To bylo předtím něco nevidanýho, nic takovýho se do té doby nevysílalo a já jsem se díval na miminka, jak skáčou z břicha ven, a říkal jsem si: „Koukněte na to, každý malinký miminko plácnou přes zadek, jakmile vyleze.“ Nedělalo se to bez důvodu, ale já jsem si říkal, že to musí bejt pro ty děti, který se narodily ze svatyně dělohy, skutečně traumatizující. „Pořádně tě plácnem přes záda, kámo!“

Když tu písničku slyšel můj táta, naštvalo ho to, protože je tam taky zmínka o něm – „blbej ožrala – mě pak upustil“. Šlo o historku, kterou mi vyprávěla moje teta a máma ji pozdějc potvrdila, a sice že do porodnice přišel táta, pyšnej otec, opilej. Vzal si jeden den volno v práci a měl z toho všeho nervy a jedna věc prostě vyplynula v druhou. Narodil jsem se v časnejch ranních hodinách 31. kousavě studenýho ledna roku 1956. Táta byl „nervózní“ celou noc.

Tátu jeho portrét naštvál. „Tak to fakt nebylo! No... možná se to stalo, ale ne z toho důvodu, co ty říkáš.“ Chudák táta. Nenapsal jsem to proto, že bych byl zlomyslnej nebo abych se mstil. Jak říkám, snažil jsem se do té písničky dostat emoce, kterejma jsem si musel jako miminko projít. Proto tak rád píšu písničky– je to průzkum mýho já na entou.

Eminentně mě zajímá jedna fotka ze svatby mejch rodičů, protože v rohu úplně vpravo je moje teta Agnes a chová mimino. Nejpravděpodobnější vysvětlení je takový, že to mimino musím bejt já. To znamená, že jsem nemanželský dítě! V uplynulejch letech jsem se musel vyrovnat s tím, že existují ještě další děti, který se mámě taky zřejmě narodily mimo svazek manželský. Od nikoho z členů rodiny, který by o tom mohli něco vědět, jsem na to ale nikdy nedostal upřímnou odpověď. Nikdo z nich o tom nechce mluvit, všichni dělají pšt pšt a všechno je velký tajemství. Dokud nevyřeším záhadu vlastního života a svý postavení v rodině, bude pro mě pochopitelně obtížný vyrovnat se s ostatníma údajnejma rodnínejma příslušníkama.

Neměl jsem ani rodnej list a mám podezření, že jsem se ani nenarodil

v Londýně, protože táta se bál, že ho povolaj do National Service, a tak se musel trochu schovávat. Je jasný, že o tom nemůžu mluvit přímo, protože jinak tomu bylo v případě mé matky a otce, když mi o sobě měli něco říct. Jako kdybych chtěl z kamene vymáčkout krev. „Nazdárek, patřím do téhle rodiny?“ „No, víš...“ řekla máma s humorem, kterej bylo velmi těžký pochopit, zvlášť když jste malí. Neustále jsem byl v pohotovosti – abych přišel věcem na kloub nějak jinak. Rodiče můžou mockrát hrát s dětma piškvorky a potrápit je. Je to nakonec v dospělosti docela užitečný.

Díky tomu jsem se naučil bejt ostrej. Lepší, než když vás ignorujou a vykládaj vám o zoubkový víle – byl to vyšší level. Neobalamutěj vás nějakou pohádkou. U nás bylo jasný, že kdyby Santa Claus chodil komínem, zaprvý by byl ohořelej a zadruhý by ho jako někoho podezřelýho zmlátili na kaši, jako kněze, co obtěžuje malý děti.

Tehdy to bejvalo jiný než dneska. Nikomu se nedalo důvěřovat. Máma a táta byli obyčejný lidi – nebyli hloupí, svým způsobem byli chytří, protože dokázali přežít –, ale jak to tak v Anglii funguje, vždycky se cejtili zmanipulovaný.

Můj táta John Christopher Lydon pocházel z Galowaye a celý života pracoval na těžkejš stavebních strojích. Ve čtrnácti přišel do Londýna, kde sháněl práci na stavbách. Rychle si udělal řidičák na jeřáb a podobný stroje. Nikdy se nepovažoval za lopatu.

Můj děda byl prudkej, násilnickej typ, zvláštní tvor. Přišel do Anglie dřív než táta a žil poblíž, ale ti dva se nikdy moc nemuseli. Můj děda byl ale vždycky na svém místě a snažil se bejt se mnou v kontaktu. Bylo to hrozný. Říkali jsme mu Starej vejř. Ale nikdy jako vejř nevypadal. Byl silnej kuřák. Pořád smrděl cigaretama a vždycky mu nějaká visela v koutku pusy. Mluvil hlubokým hrdelním hlasem a bylo těžký porozumět tomu, co říká, protože byl bezpochyby alkoholik a ten typ playboye, na kterýho se lepily prostitutky. Sledovat jejich vztahy bylo dost zvláštní.

Moje maminka Eileen byla milující, ale velmi tichým způsobem. Moc se toho doma nenamluvalo. Když jste malí, potřebujete od dospělých jen jedno – jejich pozornost, teda ten správnej druh pozornosti. Máma na tom byla pořád špatně zdravotně. Rodičům bylo jen sedmnáct osmnáct, když se vzali a začali s dětma.

Rodina mojí mámy, Barryovi, pocházela z vesničky Carrigrohane nedaleko města Cork v Irsku. Je jasný, že rodiče se potkali, když tam byl táta za prací. Každý léto jsme jezdili na Barryovic farmu, a to jen proto, abysme mámě udělali radost. Skoro nás tam nemohli snýst, a co bylo hrozný, i my jsme to tam s nima museli vydržet. Seděli doma a vůbec se spolu nebavili. Děda a babička z máminy strany toho fakt moc nenamluvili. Celá rodina seděla potichu celý dny kromě pár slov, který ze sebe vynutili. Byl to tichej způsob života – a vlastně dost divnej. Táta z toho šílel, protože on byl svým způsobem ukecanej.

Kvůli mému tátovi tam panovala jistá nelibost. Nebavili se s ním, ale on to snášel v pohodě. Myslím, že to mělo co do činění s tím, že... on pro ni nebyl dost dobrý, což byl prazvláštní přístup, protože o několik let později se přišlo na to, že babička z máminy strany byla v nemilosti za to, že si vzala Jacka Barryho, matčina otce, ačkoli byl v „boji za nezávislost“ někdo jako válečný hrdina.

Rodina z máminy strany jakoby „měla peníze“ – ať už se tím myslí cokoli. Je to těžký vysvětlit někomu, kdo není z Irska, ale „mít peníze“ vlastně znamenalo vlastnit farmu. Jack postavil svůj dům po válce, když jižani vyhráli své práva. Udělal to určitě správně, ale lidi si o něm příliš rychle udělali vlastní názor – a Irové dokážou být neuvěřitelný snobové – mnohem větší než kdokoli jinde v Británii, dokonce i mezi stejnou společenskou vrstvou. Vždycky je to tam někde skrytý.

Život v Londýně byl pro nás hrozně městskej a deprimující. Všichni kolem nás byli neuvěřitelně chudý. Vůbec jsme neměli představu, co jsou vlastně peníze. Bydleli jsme v Benwellově ulici, tam, kde si Arsenal nechal později postavit Emirates Stadium. Náš dům stál hned vedle železničního mostu v bloku Guinness Trust a jmenoval se vzcně Benwell Mansions. V přední části našeho domu byl obchod, kterej v době, kdy jsme se přistěhovali, obýval otrapa jménem Posranej Tom. Pak jste prošli chodbou a dostali se k nám, měli jsme dva pokoje obrácený do dvora – kuchyni a ložnici. Záchod jsme měli venku, přístupnej komukoli. V noci tam občas vytuhli opilci, což znamenalo, že jsme si museli rychle zvyknout čůrat do nočníku. Byl tam taky protiletdeckej kryt, ale protože do něj lidi házeli odpadky, byl plnej potkanů. V ložnici spala máma, táta, já, a pak moji mladší bráchové tak, jak šli po sobě – Jimmy, Bobby a jako poslední Martin. Což bylo šest lidí – čtyři děcka a rodiče. Na city si u nás v rodině nikdo moc nepotrpěl, nebylo to potřeba. Jen si to představte – dvě dvouposte a dětská postýlka v malým pokojíku s olejovým topením, kde nebylo možný, aby se jeden druhýho nedotk. Poslední věc, kterou byste si za těchhle okolností přáli, je mazlení. Protože když přišla zima, všichni jste spolu zalezli pod jeden starej kabát.

Nájemný bylo asi šest liber měsíčně nebo tak nějak. Když dneska slyším rasistický narážky typu „Koukněte na ty Pakoše, bydlí jich osm v jednom pokoji“, tak si říkám: „Nejenže tak mluvěj bigotní rasisti, ale já jsem vyrůstal stejně.“ A většina lidí ze sousedství na tom byla podobně. Nikdy jsme si nemysleli, že to má co dělat s barvou kůže. Jde prostě o hmotnou nouzi.

Když Posranej Tom umřel, přestěhovali jsme se do bytu vpředu. Ten člověk nikdy nic nevyhodil, takže si můžete představit, co se mu tam všechno nahromadilo. A trvalo dost dlouho, než po něm odtamtud vyvanul smrad, protože když umřel, trvalo nejmíníj tejden, než ho našli. Vypadá to, že mám štěstí, že se kolem mě pořád vyskytují zapáchající mrtvý těla.

Už od ranýho dětství jsem se musel naučit, jak přebalovat své mladší bráchy. Byla to nutnost, bylo to tak. Máma byla často nemocná a někdo to dělat

musel. Vůbec se mi to nehnusí, je to lidský. Říkám si, že bylo skvělý, že se mě máma nejdřív zeptala, jestli bych to nemoh dělat. A já jsem to dělal. Líbila se mi zodpovědnost s tím spojená. Věděl jsem, že budu muset vstávat hned, jak se rozední, a nijak mi nevadilo vařit ostatním ovesnou kaši. Líbilo se mi, že věci maj nějaký řád.

Myslím, že to v mém sousedství bylo všude podobný: starší se starali o mladší. Jsou to věci, který prostě platěj pro nějaký společenství, ale který teď rychle mizej. A nemyslím to v nějakým romantickým idealistickým smyslu, protože si dokážu představit, že před druhou světovou válkou to probíhalo ve stylu: „Nenávidím tě víc než ty mě.“ Připadá mi, že nějaká sounáležitost platila jednak mezi neuvěřitelně arogantníma a prachatýma viktoriánskýma snobama a pak mezi nepředstavitelně strádajícím zbytkem. Myslím si, že po válce se z pojmu komunita, společenství, stalo něco jinýho. Museli jste táhnout za jeden provaz, protože to byla jediná možnost jak přežít.

Táta byl hodně pryč. Často jsme s ním jeli tam, kde zrovna dostal práci. Když mi byly čtyři, bydleli jsme v Eastbourne. Byla to díra. Mám na to jen samý strašný vzpomínky, protože náš byt byl hned u oceánu, a když jsem v noci poslouchal moře, byl jsem z toho strachy bez sebe. Nemohl jsem se ubránit myšlence, že jednou přijde vlna a vezme nás s sebou.

Většinu času se o nás starala maminka. A protože táta nebyl doma, nevadilo mi, že o ni jsem se staral já. Měl jsem rád odpovědnost. Starat se o ostatní mám nějak instinktivně v sobě – a většinou to dělám.

Máma měla pořád strach. Tehdy kolem pořád šmejdil někdo, kdo si říkal: „Hmm, ženská, a sama doma bez chlapa.“ Když se ozvalo zaklepání na dveře, máma volala: „Zatáhněte záclony a buďte zticha, dokud neodejde.“ V tomhle ohledu jsme vyrostli ve velký nedůvěře k cizincům. K chlapům. Nedůvěřovali jsme jim. Ve vztahu k mámě jsem se cítil hodně ochranně. Pokud je někdo z mé rodiny nebo z mejch nejbližších přátel v ohrožení, tak se neznám. Nastává jiná situace. Taková, kdy si Gándhí bere bazuku.

Moje máma byla pořád nemocná. Bezpočet samovolnejch potratů jí vůbec neprospěl. Předpokládám, že tehdy se toho o bezpečným sexu moc nevědělo. Nahlíželo by se na to jako na smrtelný hřích, který byl indoktrinované shůry – katolický kněží vám ukládali mít děti.

Jednou potratila a já jsem byl jedinej, kdo s ní byl doma. Příbuzný sice bydleli všude kolem, ale někdy jsi na všechno sám, kámo. Je to něco, jít vynést kýbl s potratem – vidíte ty malý prstíčky – a musíte to spláchnout do venkovního záchodu. V domě nebyl telefon, proto jsem musel nejdřív vyřídit tohle a pak jít pro doktora, což bylo daleko.

V okolí bydleli ještě další příbuzný, který nám pomáhali. Teta Agnes, která si vzala tátova bratra, bydlela ve stejným bloku v Benwellově ulici jako my. Taky tam žila teta Pauline, která s náma bydlela, když jsme měli jen ty dvě místnosti. Když se na to dívám zpětně jako dospělej, nedokážu si představit,

jak to muselo bejt pro mou mámu a tátu obtížný. Spali v jedný posteli a v druhý jsem byl já, Jimmy a teta Pauline. Blízkost a pohodlí – to není.

Tetičku Pauline jsem miloval. Byla pro mě jako velká sestra, kterou jsem nikdy neměl. Úžasně vřelá, ale zároveň úplně vzdálená jako všichni – Barryovi. Když Posranej Tom umřel, získali jsme pro tetu Pauline další pokoj a tehdy přišel strejda George. Měl jsem ho hrozně rád. Byl skvělej.

Jednou o Vánocích jsme museli jít do kostela, ale Pauline to odmítla. Když jsme se vrátili, zjistil jsem, že všem vojáčkům, který jsem tehdy dostal, ukousala hlavy. Dodneška nevím proč. Když se vrátil George, koupil mi místo nich stavebnici, ze který se dal postavit dům, něco jako Lego, ale pochopitelně levnější. Otevřel krabici a já jsem díky tomu přestal brečet. Hrál jsem si s ním celý odpoledne a nikdy na to nezapomenu, protože tolik času věnoval tomu, aby mě něčemu naučil a zapojil mě do hry.

O několik let později si George Pauline vzal a odjeli spolu do Kanady. Na svatbě mě zaujala spousta věcí, hlavně setkání s Georgovým bratrem. Nepamatuju se, jak se jmenoval, ale byl to totální keltskej chuligán s jizvou v úhlu 45 stupňů přes celej obličej. Řekl mi k tomu: „No jó, dostal jsem sekerou!“ Tak to na mě teda udělalo dojem, to si pište! Opravdovej pouliční rváč, ty vado!

Maminka byla odhodlaná vychovat ze mě inteligentní lidskou bytost. Když mi byly čtyři, naučila mě číst a psát, dlouho před tím, než jsem nastoupil do školy. Když jsem se dostal na základní školu Eden Grove, byla to katolická škola, způsobovalo to jeptiškám problémy, protože jsem byl levák a plynne jsem četl. Vyučování probíhalo ve stylu: sedni si do koutku a čekej, dokud tě zbytek třídy nedožene. Začala se mě zmocňovat nuda a – nevím z jakýho důvodu, byl jsem velmi plachej a tichej – začal jsem jeptiškám vadit. Raňovaly mě poznámkama typu: „Tak ty jsi levák, to je znamení ďábla!“ Co to je za nápad říkat něco takovýho pětiletýmu děcku, který umí číst a psát? Co to je za zlou, nenávislnou pitomost?

Bohužel to pokračovalo, absolutní averze ke mně, a to asi jenom proto, že jsem byl chytrej, nebo nevím proč. Bili nás tam do pravý ruky ostrou hranou pravítka, ale protože já jsem psal levou, bili mě do levý. Ale tohle se přece nemůže dělat. Tak to v mém mozku funguje. A bylo to navíc úplně směšný a hloupý, protože já jsem hodiny čtení a psaní nepotřeboval, to jsem se naučil doma.

Eden Grove byla malá škola přímo napojená na katolicej kostel – ze všech tříd v patře se dalo dojít uličkou rovnou do kostela a ze spodních tříd se chodilo přes dvůr, takže se tomu nedalo vyhnout. Všechno bylo posvátnější než vy, všechno, co jste udělali, bylo špatný a Bůh vás za to potrestal – zvláštní přístup. Vůbec jsem do svejch pěti let netušil, jak jsou zlí.

Kněží mě vždycky děsili. Chodit do kostela bylo pro malý dítě hrozný. Vždycky mi připadalo, že jsou strašně podobní Drákulovi nebo postavám z hororů společnosti Hammer Films. Jako Christopher Lee, kterej hrál jen padouchy! Vždycky vystupovali dogmaticky a diktátorsky, a ty jejich povýšený soudy!

Jeptišky byly ještě horší, protože to byly starý smradlavý báby, který byly zahořklý ve své nenávisti k lidem. Nevěsty Ježíšovy? Jsem si jistě, že tohle rozhodně na mysli neměl.

Nikdy jsem se necejtíl jako Ir. Vždycky jsem se cejtíl „jako Angličan, odtud pocházím a tak to je“. Protože když jste přijeli do Irska, vždycky vám to někdo připomněl. „Ty nejsi Irčan,“ říkali místní. Takže jsem si říkal: „Zatraceně, schytl jsem to z obou stran.“ Mám pořád hrozně rád písničku od kapely Magazine ‚Shot By Both Sides‘ – pro mě ten text platí přesně.

Bráchové a já jsme mluvili londýnským dialektem, ale už jsem zapomněl, jak silnej přízvuk měli moji rodiče. Maminka měla přízvuk typickej pro Cork a zněla jako z venkova. Když Malcolm umřel, pouštěli jsme si starý nahrávky Sex Pistols a já našel kazetu, na který byl rozhovor s mojí mámou. Do té doby byla ta nahrávka pohřbená někde ve skladu. Když jsem to slyšel, byl jsem v šoku, s jak silným a nesrozumitelným přízvukem mluvila. Skoro jsem nerozuměl, co říká.

Máma s tátou se snažili bejt správní věřící, ale moc to nefungovalo. Katolická církev je jenom o penězích, a my jsme nikdy žádný neměli. V neděli nás sice tahali do kostela, ale máma s tátou byli rozumný, a když jsme byli malí, nenutili nás chodit brzo ráno na ranní mši, takže jsme chodili na bohoslužbu až v sedm večer, což bylo skvělý, protože jsme v televizi díky tomu nemuseli koukat na náboženskej pořad Jesse Yatese *Stars on Sunday*.

Ve škole jsem si na všechno musel přijít sám. Jestli jsem věděl, že tam probíhalo sexuální zneužívání? Ano, bez nejmenších pochybností. Šlo o institucionalizovaný zneužívání, krytý a tolerovaný. Každě věděl, že musí zdrhat, když na návštěvu přišel kněz, a za žádnou cenu se člověk nesměl zapojit do sboru nebo do jakýhokoli ministrantskýho nesmyslu, protože to znamenalo přímý kontakt číslo jedna, takže já jsem se velmi úspěšně naučil *nezpívat* – zpíval jsem naschvál falešně, protože jsem věděl, že bych se jinak octnul v hrozně nebezpečný situaci. Lásku ke zpěvu ze mě vykopali podělaný kněží. Představte si tu radost, když jsem nastoupil do Sex Pistols a začal jsem měnit svět k lepšímu – velmi mstivým způsobem.

Přes to všechno jsem byl tichej, ale šťastnej malej králíček. Všude okolo byla špína a chudoba a v Anglii nedávno skončil přidělový systém, ale horký letní dny v Anglii pro mě byly důležitější. Podobný momenty patří k mejm nejkrásnějším vzpomínkám. Říkávalo se tomu salátový dny. Když jsem byl malej, nikdy jsem tomu sousloví nerozuměl, protože salát byl něco, co se mi protivilo. Máminu představu salátu tvořil dressink Heinz Salad Cream a jakési nechutně vyhlížející povadlé salátové listy. Jedinou radost v salátu mi přinášela řepa. Protože nakládanou řepu jsem zbožňoval. Dokážu sníst celou sklenici na posezení. Miluju to! Taky jsem měl strašně rád angrešt, kterej máma v létě kupovala. Teď ho nemůžu vystát. Angrešt je zlo. Nechápu, jak jsem probůh mohl jíst něco tak kyselýho. Jíst angrešt je za trest, ale možná po

něm moje tělo tolik toužilo, abych neměl kurděje nebo něco jinýho spojenýho s nedostatečným přísunem vitamínu C.

Líbilo se mi, jak nás máma oblíkala. Zbožňoval jsem tartanový vestičky a kostkovaný oblečky včetně sak, kratasů a vest. Všechno jsem nosil rád. Byli jsme oblíkaný pěkně, hezky jsme s Jimmym ladili a vůbec nám to nevadilo. Bylo to něco jako: náš gang nosí tohle, a tak to je. Nenosili jsme něco jenom proto, že to nosí ostatní děcka, proto mám možná v sobě zakódovaný, že je důležitý mít vlastní styl.

Dokázal jsem to ocenit až po čase, protože to už jsem věděl, jak chudý jsme tehdy byli. Víím, kolik dalo práce nás vůbec nějak ošatit. Ve vzduchu pořád viselo, že si nemůžeme nic dovolit. Mám jednu hezkou vzpomínku, jak jsme jednou málem umřeli hladu – neměli jsme vůbec žádný peníze, takže k večeři pro všechny jsme měli jednu polívkovou konzervu Heinz Mulligatawny. Byl to dárek od táty, kterej nám přivezl, když se vrátil odněkud z práce. Seděli jsme všichni nad jednou konzervou. Myslím, že tyhle polívky už se nevyráběj, a důvod je jasnej. Byla to karí polívka a tou dobou pro nás bylo karí v týhle konzervě prostě nepoživatelný – páliło jak čert. Takže došlo na „radši budu o hladu“. „Dobře, buď si o hladu.“

Samozřejmě že jsme věděli, že někteří lidi si pořizujou velký domy a tak, ale k tomu jsme neměli žádněj vztah. Nechápal jsem, na co lidi potřebujou bydlet ve velkým baráku. Vždycky jsem si říkal: „Co se všema těma pokojema dělaj? Jak můžou v noci spát, když je tam tolik oken, který se musej pozamykat?“

Miloval jsem léto, protože jsme mohli celej den lítat venku a nemuseli jsme chodit domů – mohli jsme dokonce zapomenout, co to je domov. Ale měli jsme pěkně nahnáno, když se venku setmělo. Každou chvíli jste slyšeli: „Kdeéé jsííí?“ Všude to bylo po válce vybombardovaný a děcka si mezi vybombardovanejma domama čile hrály. Byly to perfektní hřiště jako dělaný pro dobrodružství. Vybombardovaná díra je pro děti báječný místo. Nikdy jsme se nenudili, vždycky jsme našli něco, co bysme mohli prozkoumávat a kde bysme mohli šmejdit, a továrny k tomu patřily jakbysmet.

Kristova noho, snažit se v pěti, šesti, sedmi vloupat do továrny bylo takový dobrodružství! Okolí Benwelloy a Queensland Street bylo ještě strašně poničený válkou, ale všude okolo vznikaly továrny. Byla nás parta – ve všem, co se tehdy podnikalo, bylo v partě tak dvacet dětí – a všechno jsme si dělali sami, vlastní schůdky z cihel, který jsme brali z rozbombardovanejch baráků, abysme se dostali přes zeď. Jakmile jste byli na střeše, bylo to dál snadný. Prostě jste skočili dovnitř. Byla to výzva a já jsem to miloval.

Nahoře v Queensland Street byla továrna na zmrzlinu Wall's, která na nás působila jako magnet. Snažili jsme se tam dostat, ale bylo to nemožný – továrna byla hodně moderní, měla plechový rolety a mříže a visací zámky. Proto jsme čekali, když se nakládalo zboží do nákladáků, a když zaměstnanci odešli

dovnitř naplnit vozejk, snažili jsme se nějaký nanuk štípnout. Jakýmkoli možným i nemožným způsobem ukrást malinovej nanuk – a pak to byl nejlepší nanuk, co tehdy měli. Vanilková zmrzlina uvnitř a malinová poleva na ní – nejlepší nanuk na světě, a dali byste cokoli, abyste jeden dostali zadarmo.

Led, do kterýho se zmrzlina balila, nebyl tekutej dusík, ale něco podobnýho, nějaká chemikálie, ve který se nanuky přenášely při převozu z továrny do nákladáku. Jednou jsem se odvážil dotknout se čehosi, co jsem považoval za kus ledu, jazykem. Led to nebyl a jedna vrstva se z toho oddělila. „Ježíš, nelízej to!“ „Pffrrr, udělám to tak jako tak, vždyť jsem blázen!“ „Utíkejte, už jdou!“ „Uáááá!“

Když jsme se tam jednou snažili dostat s mým bratránkem Peterem, Jimmym a dvěma dalšíma klukama, tak nás chytli. Policajti odvěkli mě a Jimmyho domů. Museli vidět, jak jsme vyděšený. Dveře otevřel můj táta a oni spustili: „To jsou vaše děti? Chytili jsme je, když se chtěli vloupat do ...“ A táta na to: „Tydle klucí nejsou mí, se mnou nemaj nic do činění!“ Bylo vidět, jak na sebe kývaj a mrkaj, ale policajti pokračovali: „Nevíme, co s nimi, možná je odvezeme na sever a necháme je tam.“ Ach já, ten pocit, že bych přišel o své rodiče! Mohl jsem si oči vyplakat. Znělo to tak opravdově.

Dospěli se tomu asi smáli, na obou stranách. Chytili nás jen v prázdný garáži, kde nic nebylo. Ale byl to poměrně chytrej způsob, jak nám říct „Nestrkejte nos tam, kde nemáte co dělat.“ „Nenechte se chytit,“ to byla vždycky nejdůležitější rada od máho táty. „Když budete dělat blbosti, nenechte se chytit – ne že mi do prčic uděláte ostudu!“

Nakonec nás nechali bejt, ale chvíli jsme museli stát venku a přemýšlet o tom, co jsme udělali. Zabralo to. Skončila tím fáze „pronikání na cizí pozemek“. Kdo ví, kam by to dál vedlo. Krádeže a vloupačky jsou šikmá plocha stejně jako s tím spojenej falešnej předpoklad, že to, co patří jinejm, je vaše.

Ale tak to v Londýně chodilo. Aut moc nejezdilo, ulice byly prázdný, pouliční lampy moc nesvítily a na ulicích lítaly stovky děcek bez dozoru, který měly v rozbombardovanejch barákách kdovíco za lubem. Nebyli jsme tak docela bez dozoru, nechali nás bejt se slovy: „Jdi ven a uč se, a až přijdeš domů, nevod s sebou policajty.“

Zánět mozkovejch blan se šířil od potkanů. Byli všude. Močili na zem, a tak jak to hlodavci dělaj, táhli svůj zadeček po zemi a nechávali za sebou cestičku moči. Vyráběl jsem si lodičky z papíru a pouštěl jsem je v kalužích u nás na dvoře. Sáhl jsem do vody, pak jsem si sáhl do pusy, a takhle jsem se nakazil.

Nepropuklo to přes noc. Nejdřív mě strašně bolela hlava, měl jsem závratě, omdlíval jsem a viděl jsem věci, o kterejch jsem věděl, že nemůžu vidět, třeba zelený draky chrlicí oheň. To na tom bylo nejhorší – sám se zvnitřku pozorovat a panikařit kvůli něčemu, o čem jsem věděl, že neexistuje. Ale nedokázal jsem donutit můj tělo, aby to nedělalo. Ječel jsem v záchvatech šílenýho strachu.

Noc před tím, než jsem šel do nemocnice, jsem měl vepřovou kotletu a od té doby vepřový kotlety nemůžu pozřít. Nemůžu jít ani kolem. A ten zápach! Nevadí mi slanina opečená do křupava – ale kotlety – ne, to nejde! Protože jsem na ty kotlety celá léta svaloval vinu za to, že jdu do nemocnice, skončil jsem s přesvědčením, že to byly právě ony, co to zavinily. Jak zdravěj přístup to ode mě byl!

Druhej den ráno si moje máma pomyslela: „Proboha, tohle nevypadá dobře.“ Přišel doktor, a hned jak vešel, ztratil jsem vědomí. Další věc, kterou si pamatuju, je, jak jedu v sanitce a znovu jsem ztratil vědomí a o několik měsíců pozděj jsem se probudil v nemocnici. Byl jsem v kómatu šest nebo sedm měsíců. Jakmile jsem do něj upadl, bylo po všem a nic jinýho se nedělo.

Když jsem přišel k sobě, vzpomínám si, že mi mávali před očima prstem a říkali mi: „Sleduj ten prst.“ Ale já jsem se na něj schválně nedíval, protože i když jsem byl opravdu vážně nemocnej, říkal jsem si, že bych měl nasimulovat ještě něco. Probůh, co mě přimělo zrovna k tomuhle? Pamatuju se, že jsem to skutečně takhle dělal, vždycky jsem byl malej drzej smrad, dokonce i sám vůči sobě. Tiše zlomyslněj, a to i když jsem byl nemocnej!

Ležel jsem ve Whittingtonské nemocnici a pokaždý mi to asociovalo Dicka Whittingtona, což byla pozitivní představa. Ležel jsem na obrovským oddělení spolu se čtyřiceti dalšíma dětma, řada z nich na tom byla ještě hůř než já, takže sebelítost tady nebyla na výběr. Uprostřed byla velká knihovna, spousta fascinujícího čtení, něco zcela mimo mý chápání, ale tím spíš mě to lákalo. Je zvláštní, co mi šlo, a co ne. Nezapomněl jsem číst, ale nemoh jsem mluvit – schopnost řeči byla pryč. Zdálo se mi, že formuluju slova správně, ale pozděj mi řekli, že jsem vydával jenom nesrozumitelný zvuky.

Někdy, až třikrát denně, mi z páteře odsáli trochu mozkomíšního moku – provedli „lumbální štouchance“. „Bude to jako štouchnutí do míchy, John!“ Vpíchnutí jehly dole u páteře bylo strašlivě bolestivý, a když odsávali tu tekutinu, cítil jsem to celou páteří až nahoru do hlavy. Totální děs. Od té doby mám hrůzu z jehel. Nesnáším je. Doporučuju všem, co se chtěj stát závislejma na heroinu, ať si nejdřív nechaj udělat lumbální punkci – určitě změníš názor. Když vám něco takovýho píchnou do zadku, je to strašná a hrozně nepříjemná věc, dokonce i když je vám jenom sedm a půl. Vždycky jsem vnímal zadek jako svou věc a nemám rád ty, co koukají na zadky ostatním. Museli mě doslova přišpendlit k posteli, sestřičky, když mi to dělali. Ječel jsem hrůzou, protože jsem věděl, jaká bolest bude následovat.

Každopádně to mělo dlouhodobej dopad na mé tělo. Zkřivila se mi páteř – když se odebere moku příliš, může se to stát. Musel jsem potom chodit dokola po pokoji s násadou od smetáku, abych propnul záda a stál rovně, ale dodnes se mi dělá špatně, když se snažím stát úplně vzpřímeně. Přeruší se tok krve do mozku, a tak jsem si radši vykračoval jako Richard III.

Nemoc silně zasáhla taky můj zrak. Musel jsem dlouho nosit brejle, ale ke

konci už jsem to nemoh vydržet. Vidím docela dobře na dálku, ale na blízko jsou to pro mě muka, dokonce i stříhání nehtů, protože všechno vidím rozmazaně. Musím na to mít brejle. Musím se dívat dost upřeně, abych na lidi vůbec zaostřil. Mám kliku, že jo? Ale lidi si myslejí: „Z toho týpka jde strach!“ Ha ha ha.

Přibližně po dalších čtyřech až pěti měsících v nemocnici jsem se tam dokonale zabydlel. Začalo mi vyhovovat, že nic nevím. Což byla okolnost, se kterou se, díky bohu, doktoři, moji rodiče a mnoho dalších nechtělo smířit. Když mě máma s tátou vezli z nemocnice, strašně jsem se vzpouzel a ječel. Říkali mi, že oni jsou moji rodiče a že jim musím věřit. „Patříš k nám, jsi náš syn, máme tě moc rádi!“ „Jo? Jak to mám vědět?“

Když jsem se ocitl zase doma, byl jsem hrozně zmatenej, protože jsem nechápal, kde to vlastně jsem. Jako kdybyste seděli v čekárně a zapomněli, proč tam vlastně jste, znáte to – někdy čekáte tak dlouho, že zapomenete ten důvod –, nebo jako když podepisujete žádost o podporu v nezaměstnanosti, ten pocit, že jste k ničemu. Strašně dlouho jsem se nedokázal přizpůsobit. Proč jsem tady? S těma cizíma lidma? Nechápal jsem to. Jediný způsob, jak se mnou vyjít, protože jsem byl neustále neklidnej a hrozně jsem panikařil, bylo nechat mě v klidu přijít na to, co mě zneklidňuje a proč nic nepoznávám a že opravdu patřím k nim domů.

Zvláštní je, že ve společnosti svejch bratrů jsem si mimo nepřipadal. Okamžitě mi s nima bylo dobře. Nikdy se nechovali tak, jako by na mně bylo něco divnýho, což dělali všichni dospělí. Bylo to dobrý – Jimmy řekl něco ve smyslu „Kde jsi byl? Byl jsi hrozně dlouho pryč!“ A odpověď zněla: „Já nevím.“ Myslel si, že jsem byl sám na dlouhý dovolený.

Když jsem začal přijímat rodiče, jako by se mi v hlavě otevřely dveře. Něco mi tam do sebe zapadlo a začaly se mi vracet vzpomínky. Trvalo strašně dlouho, než si informace našly cestu ven, ale když se tak po kousíčkách stalo, měl jsem z toho pokaždý strašnou radost. Uháněl jsem za maminkou, abych jí řekl, že jsem si na něco vzpomněl a že to, co mi říkala, mi začíná dávat smysl.

Když jsem přijal, že jsou tím, za koho se před tím označili, byl to emocionální průlom a taky mi to otevřelo oči. Vedly se kvůli tomu řeči o katolický vině – ale pochybovat o vlastních rodičích je vina, která zdaleka předčí cokoli, co na vás naloží náboženství. Ehm... Šílená vina. Ale uvědomit si, že mi nelhali, bylo skvělé. Byli opravdu těma, za který se prohlásili. Fantastický odhalení!

Přesto jsem jim několik let potom nevěřil, že jsem opravdu musel chodit do školy. To jsem jim neuvěřil nikdy. Sice to celý zlehčuju, ale myslím to smrtelně vážně: takhle to s osmiletějma dětma, který se právě vrátily z nemocnice a nic si nepamatujou, chodí. Mockrát jsem zapomněl, kudy se dostanu domů, a jen jsem bezcílně bloumal ulicema. Tu a tam jsem zašel do obchodu. Ale protože u nás panoval sousedskej duch, lidi se mě ujali se slovy „Aha, ty jsi ten nemocnej kluk, ukážeme ti, kde bydlíš.“ Ale po čase vás to začne štvát. „Já nejsem nemocnej!“

Co se týče rehabilitace, nebyla mi Národní zdravotnická služba nijak nápo-
mocná – bylo to doslova k ničemu. Máma s tátou mi řekli, že v nemocnici dostali
radu, aby mě nijak nešetřili, nerozmazlovali a neutěšovali, protože kdybych
zlenivěl, nikdy bych se už k ničemu nedokopal. A protože jsem byl tak nervózní,
začal jsem přemýšlet. Nervozita a nepokoj bejvaj někdy užitečným nástrojem.

Stát se na mě víceméně vykašlal a rozhodně se na mě vykašlali ve škole.
Za rok se toho tolik stihne – a já jsem byl tak pozadu. Kromě toho, že jsem
přišel o rozum, byl jsem o rok pozadu ve škole. Všechny problémy se na sebe
nabalovaly. Moje pokusy o to zapojit se zpátky byly hrozně komplikovaný.
Byl to můj první rok na škole bez kamarádů. Byl jsem bez kamarádů a svým
způsobem osamělej, protože ostatní se ke mně chovali ve stylu: „On je nemoc-
nej, pryč od něj!“

Přestávky a pauza na oběd se mi zprotivily, protože to znamenalo, že jsem
neměl co dělat. Nikdo se se mnou nebavil. Ve škole se šířily pomluvy, že jsem
trošku „mimo“, což bylo přesně tam, kde jsem byl, vyvrženec ze světa kama-
rádů. Víím, co je osamění, je to strašně, opravdu strašně zničující. Během
přestávky na oběd se se mnou bavily jenom kuchařky. Byly to hrozně hodný
Irky, „Říká se, že jsi byl nemocnej – jak se ti daří?“ Jenomže já jsem si ani ne-
pamatoval, že jsem byl nemocnej, jenom jsem se ptal: „Proč jsem vlastně tady?“

Abych měl co dělat, rozhodl jsem se, že po škole počkám a začnu chodit do
skauta. Ježíš, jak mě to tam štválo! Štválo mě sedět v kruhu a skandovat: „My
jsme správný vlčata, máme rádi zvířata!“ Nic to pro mě neznamenal. Zdálo se
mi to strašně protispolečenský, protože to bylo jen o knížkách plných pravi-
del a musíte nosit uniformu, a když získáte ten a ten odznak, dostanete tolik
a tolik bodů. Za půl hodiny jsem si uvědomil, že takhle bych úplně nesmyslně
marnil čas. Skautskej vedoucí byl, no, divnej, působil dojmem kněze, temnej
a záhadnej. Vííte, usmívali se tak, jako by při tom skřípali zubama. Na schůzku
s vlčatama jsem šel jenom jednou.

Jedna z jeptišek mi jednoho dne řekla, že jsem Tupý ťululum, a ta přezdí-
vka se rozšířila po celé škole. Je šokující, jak mi ty krávy dokázaly ublížit. Od
kluka, kterej uměl ve čtyřech číst a psát, jsem se dostal k Tupýmu ťululum.
Byl to opravdu boj, abych tohle zlomil, ale zvládnul jsem to. Za rok nebo dva
jsem byl zpátky mezi jedničkářema.

Ty zajeбанý nenávistný jeptišky mi ztrpčovaly život, a tak jsem se vzdělával
sám. Dokázal jsem se s tím vyrovnat. Když byla někde k dispozici knížka, vzal
jsem si ji a pustil se do ní. Čtení jsem *miloval*. Noviny ne, ty mě nudily. Je to
jen názor ze včerejška – vždycky jsem to vnímal takhle. Bavily mě jen knížky,
knížky, knížky – jakýkoli o čemkoli. Po nemoci jsem po škole chodil na kurz
v místní knihovně, chodil jsem tam a do devíti jsem maloval, pak jsem vzal
domů náklad knih a četl jsem je, dokud jsem neusnul. Snažil jsem se neusnout
co nejdýl. Měl jsem pořád strach, že se neprobudím, nebo že se probudím a zase
nebudu vědět, kdo jsem. Řeknu vám, že to je ta nejhorší věc, co se vám může stát.

Ale zjistil jsem díky tomu, že čím pilněji pracujete, tím víc získáte. To je moje zkušenost a vůbec mi nevadí tvrdě pracovat. Vlastně mám těžkou práci stejně rád jako nicnedělání. Líbí se mi, že v mém životě můžu přepínat mezi těmahle dvěma polohama. Když mi bylo asi deset, náš rodinný přítel mě nechal pracovat pro jednu taxislužbu. I když jsem se v té době pořád snažil uvědomit si, kdo vlastně jsem, na tohle jsem byl chytřej dost.

Tu práci jsem miloval, miloval jsem ten stres a napětí. Museli jste na to mít dobrou paměť a umět se soustředit. Běháte najednou kolem šestnácti řidičů a musíte si pamatovat, kde všichni jsou, zavolat jim, domluvit se s nima a zabukovat jízdy. Měl jsem to hrozně rád, přestože jsem byl pořád na pokraji zhroucení. Byl jsem přesně na hranici, kdy by se to mohlo zvrtnout – ale naštěstí se to nikdy nestalo! Taková odpovědnost – byl jsem na sebe hrozně pyšnej a to mi hrozně pomáhalo.

Brzo jsem přišel na to, že mojí zbraní jsou slova. Naučil jsem se, že se díky nim dokážu dostat z nepříjemný situace a nikdo mě nebude šikanovat, když sehraju komedii. Naformuloval jsem větu tak, že to ostatní překvapilo a pobavilo. A tak mě přijali, jako někoho podivně podivného, ale zajímavého. Když jsem namířil tuhle municí proti učitelům, o kterých jsem si myslel, že jsou to jen líný pitomečkové, začalo to pochopitelně zajímat taky zbytek třídy. Stal se ze mě kdosi jako mluvčí teroru, ve kterém nebyla žádná zloba ani násilí. Vždycky jsem udělal všechno pro to, abych měl pořádný argumenty – abych nepřerušil vyučování jenom pro přerušení. Mým cílem je dostat se tam, kam chci, dosáhnout správného množství informací a pak se pustit do dalšího problému.

Předpokládal jsem, že mi ostatní řeknou, co je co, protože já jsem si nepamatoval vůbec nic. Bylo pro mě životně důležitý, že to, co řeknou, je pravda, protože já jsem zoufale lačnil po odpovědi. Pořád jsem takovej, chci věřit tomu, co mi lidi řeknou. Jsem otevřený a důvěřivej, ale některý lidi to ženou příliš daleko, známe to z vlastní zkušenosti všichni – některý lidi mají svý mylný sobecký direktivy, o kterých před váma mlžej.

Vzpomínky se mi po letech všechny vrátily, skoro s fotografickou přesností. Proto nemám sklony přehánět o faktickejch událostech, který se týkají mého života. Jsou pro mě životně důležitý, lpím na nich. Nevím, jak by se ten systém dal nazvat, ale člověk vlastně vysává fantazii z reality. Je jeden významnej způsob, jak se to dá dělat. Ještě před tím, než jsem měl ty strašný představy, halucinace a noční můry, před tím, než jsem šel do nemocnice, jsem viděl na konci postele draka, ale máma i táta mi říkali: „Žádný drak tam není.“ A já jsem věděl, že mají pravdu – *neviděl* jsem ho, ale můj mozek mi říkal, že tam je. Víte, váš mozek se vás snaží obelstít. Proto považuju to, co byste mohli nazvat třeba duší, jako něco, co funguje od mozku odděleně. Mozek a duše spolu komunikují, takže já je vnímám jako dvě oddělený entity.

Upřímně řečeno, já moc nefantazíruju. Nemám na to v hlavě místo. Možná proto si o mně lidi mylně myslejí, že jsem trochu natvrdej. Strašně mi vadí,

když se plejtvá časem. Ráno mě stojí velký úsilí, abych vstal, ale večer se absolutně nemůžu donutit jít do postele. Nerad spím. Děsí mě možnost, že bych se nemusel probudit nebo mohl zapomenout, kdo jsem. Je dost pravděpodobný, že mi tahle fobie vydrží až do konce života. Jen tak to nezmizí, proto jsem odsouzený k tomu „být vzhůru a bdělý“. Taky jsem při tom měl během těch let, co jsem na světě, nějakou „asistenci“, cha cha.

Krátce poté, co mě propustili z nemocnice, jsem měl pořád ještě vidiny – děsivé vidiny. Zjevoval se mi kdosi, kdo připomínal kněze. Dodnes se mi ta představa ještě občas vrací. Je hrozně vysoký a hubený, černý vlasy, černý oči a strašně zle se na mě dívá. Je to opravdová výzva: někdy přichází ve snu a musím se přinutit, abych se s ním poměřil. Když v sobě najdu sílu a postavím se mu, odejde. Ale je hrozně těžký se k tomu přinutit. Když sníte, nemáte nad tím, co se děje, moc kontrolu. Ale nějak jsem své sny řídit přece jen dokázal. Měl jsem roky praxe.

Zkrátka, přežil jsem vážnou nemoc, která ovlivnila to, jak teď funguje můj mozek, a stalo se to součástí toho, jaký jsem. Nevím, jaký při léčbě fungují mechanismy, ale když čtu aktuální studie o fungování mozku nebo něco o vědeckém přístupu k životu, vím, že tu jde o něco většího. Existuje něco jako osobnost, nejde jen o sled chemických reakcí – nad a za mechanickým fungováním toho měkkého stroje, kterým je lidská bytost, je tu ještě srdce a duše.

Vím, že jsem měl podivný dětství a tak, ale máma s tátou mě naučili smyslu pro odpovědnost a schopnost dostat se k jádru problému a rozpoznat skutečnost od představy. Hrozně rád jsem se v televizi jako malej kluk díval na pořad *Mystery and Imagination*, což byl čistý horor. Vysílali to v neděli pozdě večer a rodiče nikdy nechtěli, abych se na to koukal, a tím spíš jsem to pochopitelně chtěl vidět. Dobré horory a duchařské příběhy mám moc rád a vím, že realita, která se za tím skrývá, je úplně jiná – a ukázalo se, že je hodně užitečný to vědět.

Tomu, co běží v televizi, se směju, protože vždycky je to na hony vzdálený tomu, co se opravdu ve skutečnosti děje, ale nápadu věnovat se spiritistickým záležitostem se nesměju nikdy. Čas od času totiž vidím věci. Vnímám, jaká panuje nálada, a nevím, co to vlastně znamená, ale soustředím se na nějakou věc a vím, jestli nálada nebo tempo v pokoji nebo v domě není mimo. Dokážu vycítit přítomnost druhých a vím, jaký je v tomhle případě rozdíl mezi představami a realitou. Umím cejtít vibrace. Jde o schopnost vycítit, jak je naladěný vaše okolí. Můžete se naladit nebo rozladit. Můžu to zcela ignorovat, anebo se tomu poddat a pak vidím věci. Ale někdy ty vize a pocity nevzejdou od vás.

O mnoho let později, ve starém nahrávacím studiu Manor, jsem jistojistě bez nejmenších pochybností naprosto přesně cítil, že vím, že do postele, ve který ležím, skočila kočka. Věděl jsem to, cítil jsem, jak se hejbe. Cítil jsem, že mi něco říká, že je to kočka, ale neviděl jsem ji. Ale jakýmsi záhadným způsobem jsem věděl, že tam je. Zatímco než jsem upadl do opravdového kómatu při

zánětu mozkových blan, viděl jsem ve svých představách na posteli draka, ale můj mozek mi přitom říkal, že tam nic takového není. Mám prostě někde v hlavě dobrého hlídačského psa a dokážu pochopit, že mezi těma dvěma představama je rozdíl. Je to těžký vysvětlit, ale tak to je.

Měl jsem spoustu vidění. Věděl jsem třeba, když umřel můj děda, mámin táta. Běžel jsem za rodičema do pokoje, vzbudil jsem je a řekl jsem jim, co jsem viděl. Velkej záblesk na chodbě. Nebyl důvod, aby tam zazářilo takhle jasné světlo, zdálo se mi, že to tam někdo prozkoumává a něco hledá. Vyšel jsem za tím světlem a sledoval jsem ho až k ložnici rodičů a řekl jsem jim, co jsem viděl. Už jsem totiž něco podobného viděl předtím. „Co to bylo?“ To nebylo nic z pořadu o strašidlech *Most Haunted*. To nebylo ono. Pro mě je ten pořad jasnej podvod, pár bláznů leze do sklepů na hradech, kde údajně straší. Tohle bylo něco jinýho. Bylo to napojený na puls, kterej cejtěj ty, který věděl, jak se napojit na rádio, kterému se říká mozek. Nebojím se toho, jde o jednu oblast, kde jsem mimořádně statečnej. Buďto něco takovýho neexistuje vůbec, nebo to existuje a já jsem našel takovej způsob, aby mi to nijak neškodilo.

A teď zase zpátky do nemocnice. V hlavě jsem měl vidiny s postavama, který stály kolem mojí postele anebo někde v dáli na oddělení. Pořád si je pamatuju. Jedna z nich je ten strašně vysokej kněz, ta zlověstná podivná postava, která se mi jednou za čas zjeví. Vypadá vyšší než prostor, ve kterém se pohybuje, neodehrává se to v dimenzi, kterou bych dokázal pochopit. Víím, že je to něco zlého, a víím, jak to zastavit. Když se něco podobného děje, většinou tvrdě spím, ale přinutím se, abych se probudil a podíval se tam, kde se to, co si představuju, právě nachází. Když to udělám, představa zmizí, rozplyne se. Když se mi sen, kterej se mi zdá, nelíbí, dokážu to udělat – dokážu najít cestu zpátky do vědomí.

Je běžný, že podobný případy se vyskytnou, když jste sami. A je velký umění podobnou situací projít. Tahle zkušenost vás posílí, vyhráli jste útok na vaši psychiku. *Je to opravdu útok, je to výzva.* Musíte tím projít a vyhrát a z toho boje vyjdete nějakým způsobem silnější. Ale možná je to tak, že ve své mysli musím prostě absolvovat nějaký každodenní cvičení. Tělesný cviky žádný neprovádím, ale je jasný, že trénuju všemožný zákoutí své psychiky – nebo běhám trestnou uličkou.

Finsbury Park: zní to jako příjemný místo, že? No, není, a ani se tam nejezdí na koních, kromě policajtů, který tam každou sobotu odpoledne naháněj mládež. Když jsme se tam z Holloway přestěhovali, bylo mi jedenáct, těsně před nástupem na novou školu. Do starýho bytu jsme se už nemohli vejít, a tak táta vytáh na místního poslance, kterej měl taky irský kořeny, argumenty typu: „My jsme taky Irčani, víte?“ Je to asi jedinej případ, kdy se vyplatilo bejt Irem. Myslím, že pomáhal ostatním ze svého přesvědčení. Bylo to tam všechno „gangsterůprosté“. Představoval jsem si, že tam pod stolem najdu peníze, protože byty od města jako ten náš nověj bylo hrozně těžký sehnat.

Byt byl v Honeyfieldu, v bloku domů v Durham Street na sídlišti Six Acres. Tou dobou zrovna vyšla strašná sentimentální písnička od Rogera Whittakera, kde se zpívalo: „Odejdu z Durhamu pryč,“ což trochu pokazilo dobrou pověst, kterej jsem z toho měl, ale jinak jsem se tam hrozně těšil. Už jen samotná představa tolika pokojů! Líbilo se mi courat vevnitř v domě, chodit nahoru a dolů po schodech a držet se zábradlí. „Ach, myslím, že se teď půjdu podívat z okna!“ Nemoh jsem se toho nabažit. Samozřejmě že táta pořád naříkal kvůli vysokému nájemnému. To byl důsledek všech pokojů navíc – každej tejdne jsme dostali pořádně masnej účet. Když jsme se přestěhovali, byl konec s prací v taxislužbě. Na to, abych tam jezdil každý ráno, to bylo hrozně daleko. No řekněme, že to bylo o třicet metrů dál než předtím.

Na druhý stupeň jsem se opravdu těšil, protože to znamenalo nověj začátek. Měl jsem nastoupit na školu Williama z Yorku, další katolickou školu na Caledonian Road. První den se mi tam líbilo – všichni se stejně stydělí a všichni byli stejně vstřícný. Všechny útrapy s Tupým řululum byly minulost, jak jsem doufal. Nevěděl jsem však, že už od zápisu mě vedli jako problematickýho. První den, což mě hořce ranilo, mě zařadili mezi béčka, do třídy mezi mentálně postižený, mezi blbce. Nazdar! Mysleli si, že mám nějaký problémy s hlavou, a bylo hotovo. Ale do tejdne jsem byl našťestí pryč! Což bylo dobrý!

Brzo se pochopitelně opět rozjela šikana a nesmysl my versus oni, kvůli kterému se děcka s beřarama dokážou rozdělit na zneprátený skupinky. Nesnášel jsem to. Škola byla jen pro kluky a díky tomu to byla neuvěřitelná nuda, protože tou dobou na nás začala cenit zuby puberta. Nebyli tam žádný kněží, ale byl tam jeden, kterej nás občas učil matematiku. I na týhle škole byl sbor, od kterýho jsem se držel v uctivý vzdálenosti. Je to tak, katolictví zabíjí potenciální zpěváky, něco by se s tím mělo dělat.

Některý předměty mě bavily hodně, ale nesnášel jsem nesmysl v podobě tělesný výchovy, protože tam z vás udělali opravdovýho ubožáka. Na některý sporty jste museli mít odpovídající oblečení, třeba na ragby nebo tak – a to pro mě bylo nepřijatelný. Když jste přišli na tělocvik bez dresu, znamenalo to, že nemůžete na tělocvik – skvělý! – a že vám tělocvikář poručí: „Předkloň se!“ a našvihá vám přes zadek teniskou. Takže jsem si každou hodinu tělocviků zvolil bití. Štípalo to jak blázen.

Vzteky, kterej jsem cítil pokaždý, když mi nutili nějakou uniformu, způsobil, že bolest z výprasku mi připadala skoro příjemná, a „Che, mě nemůžete stejně pořádně zbít“ mi přinášelo vlastně uspokojení. Hodně dětí to dělalo taky tak, nakonec nás byla většina, docházka byla ubohá a nakonec je přestalo bavit nás mlátit. Vydrželi jsme to. Dobrý! Když došlo na tělocvik, vyšel jsem z bran školy a šel jsem dělat něco, co pro mě bylo zajímavější.

Když mi bylo dvanáct nebo třináct, začal jsem si hledat kamarády sám, třeba Johna Greye. John byl skvěle prdlej týpek. Chodil se mnou na stejnou školu, ale vůbec tam nezapadal a neřídil se plány nikoho jinýho, jen téma vlastníma,

a jeho nezávislost jsem miloval. John je diamantem podivnosti a zároveň v něm byla povýšenost založená na znalostech. Encyklopedickejch a užitečnejch. Když jste něco nevěděli, zeptali jste se „John?“ a on přišel s odpovědí.

Pokaždý mi připomene film *Desk Set* s Katherine Hepburnovou a Spencerem Tracym, kterej je o tom, jak v jedný společnosti vyměněj vzdělaný zaměstnanec za počítač. Počítač se rozbije a oni si uvědoměj, že lidskej mozek je daleko spolehlivějši a reaguje mnohem citlivějc. A to na Johna Greye pasuje.

Dalším mým kamarádem byl Dave Crow – zvláštní, podmračeněj a zlověstnej týpek, v jeho postavě bylo cosi z Frankensteina, robustní mohutnej chuligán-skej typ. Tichej, velmi tichej, ale dokázal bejt i smrtelně vážnej. Chodil se mnou do třídy, ale kamarádit jsme se začali až po roce nebo po dvou. V matematice byl kouzelník. Matematika byla něco, co mně někdy nešlo do hlavy – po zánětu mozkovéjch blan, chápete. Matematickej přístup k životu se mi zdá hrozně matoucí. Buďto pochopím rytmus instinktivně, anebo vůbec.

Davea nebavilo kamarádit ve škole s fanouškama Arsenalu, protože fandil Tottenhamu. Protože patřil mezi podivíny a já jsem byl taky podivín a ani jeden z nás nechtěl chodit na tělocvik – ani John Gray na něj nechodil – dali jsme se dohromady. Podivuhodná parta zvláštních týpků, ale všichni jsme byli odhodlaný, že si radši necháme natlouct, než abysme se převlíkali do nějakýho nemožnýho oblečení – na badminton!

Předpoklad týhleť mrňavý hnusný katolický školy na Caledonian Road, že vyškolej budoucí hráče badmintonu – byl v tomhle brutálním světě zcela nesmyslněj. Všude kolem nás zuřila válka gangů, rvačky mezi fotbalovejma fanouškama a násilnosti. A škola se pokoušela o takovej změkčilej nesmysl jako tohle. Jak můžete chtít po mladíkovi z podobný lokality, aby košíček trefil *lehce*! Nepřijatelný! Povinnost nosit bílý neposkvrněný dresy s kratounkýma šortkama. Nikdy! Ne! Ne! Ani kluci, co byli teplí, to nechtěli dělat. To nešlo.

Brácha Jimmy zakrátko taky nastoupil na naši školu, ale Bobby a Martin, nejmladší bráchové, začali chodit na školu Tollington Park. Tou dobou se máma s tátou odvrátili od katolický církve, takže William z Yorku byl mimo hru. Nepřipadalo v úvahu, že by moji mladší bráchové museli snášet kněžský sračky jako my. V tom byl táta dobrej.

Potíž byla v tom, že škola, kterou vybral pro Bobbyho a Martina, byla pravděpodobně nejhorší škola v Londýně – samej chuligán. Tollington Park byl základnou pro všechny opravdový chuligány z Arsenalu z okolí. Je to škola, na kterou můj budoucí manažer Rambo *nechodil*, jestli chápete, o čem mluvím. Docházka na tý škole nebyla moc valná.

Celej život fandím Arsenalu, takže to, že jsem tam nechodil, v mnoha ohledech znamenalo, že v mým vzdělání zeje žalostná díra. Škola Williama z Yorku sice byla jen o něco dál na Caledonian Road, ale to neznamená, že jsme s tamní partou nějak pekli. Byli jsme zaseklí v místním katolickým nesmyslu, kterej byl izolovanej a uzavřenej a kde se snažili potlačit všechny naše nápady.

Snažili se potlačit vaši osobnost, jako kdyby na tom bylo založený fungování světa. Drsná škola jako Tollington Park fungovala ve stylu: „Takhle to je, kámo, nikdo tě nemá rád a nám je to *jedno*.“ Hymnou Tollington Parku by podle mě mělo být ‚Pretty Vacant‘. To snad ani nebyla škola.

Když jsem se na škole trochu rozkoukal, stalo se něco strašného. Starej vejř, můj děda z tátovy strany, umřel a já jsem musel jít na identifikaci. Měl čtrnáct dětí a žil s prostitutkou. Dokážete si představit, jak se asi musel můj táta cejtit, když mi měl tohle sdělit?

Z Galwaye přijela tetička, sama měla čtrnáct dětí, ale můj táta musel ten den do práce, takže jsem to byl já, kdo s ní musel jít do márnice. Museli mu trochu poslepuvat lebku, protože si rozbil hlavu, když souložil na schodech s prostitutkou a spadl – a umřel. Když položili tělo na máry, ukázalo se, že umřel s erekcí, a nešlo o náklon jako u šikmý věže v Pise.

Takže jsem tam s tetičkou šel, s tetičkou Lol, a ona tam začala brečet a ječet, no jasně, byl to její táta. Z její hysterické reakce jsem se div nezbláznil – jak je možný, že dospělí před váma dokážou vyjádřit takovou emoci, ačkoli by v tom momentu měli spíš projevit nějakou zodpovědnost. „Fuj, nemůžu se na to dívat! To je to nejhorší, co jsem kdy v životě viděla!“ Ano, tohle řekla. A oni pokračovali: „Ano, ale my potřebujeme, aby někdo identifikoval tělo.“ Tak jsem musel nastoupit já. Vypadal, opět, trochu jako Frankenstein, vepředu na hlavě měl stehy, ale identifikoval jsem ho bez potíží.

I když jsem byl tak mladej, došlo mi, že opravdu musel být hroznej děvkař, horší než kdokoli jinej, koho jsem znal, a když vytáhli jeho nahý tělo s obrovským ztopořeným piňďourem, pochopil jsem taky, proč se tátova sestra chovala takhle... Ty vado, já rozhodně nejsem takhle obdařenej – jeho péro bylo fakt obrovský. Ježiši, a to to byl tetinej otec. Co se v týhle rodině děje?

Rodina mého otce pocházela z hrabství Galway. Příbuzný z máminy strany mi sdělovali různým způsobem, že zemřeli – třeba zábleskem v chodbě. Z nějakýho zvláštního důvodu se máma s tátou milovali, opravdu jo, a měli spolu nás, své potomky, ale z obou stran byly v rodině opravdoví podivíni. Nechápu to. Chlad, kterej panoval v rodině mojí mámy, šílenej strach z nevímčeho, a nekonečná řada katastrof valících se z tátovy strany.

Ten den v bytě v paneláku Six Acres přespala teta Lol v ložnici u nás – máma s tátou ji dali do vlastního pokoje, což znamenalo, že jsme já, Bobby, Martin a Jimmi museli ležet v jedny posteli. Celou noc jsme ji slyšeli křičet – byly to opravdu děsivý výkřiky – a já jsem musel chodit k ní do pokoje, abych ji utěšoval, protože mi to táta řek. Poslouchat její nářek bylo na mě moc – „On se vrátí a bude mě strašit!“

Něco se muselo stát, protože kvůli vlastnímu otci nemůžete takhle vyvádět. Muselo se přihodit něco zlého. Vědět o své rodině nějakou děsivou pravdu je hrozný, a já jsem se k tomu musel vypořádávat s vlastníma problémama.

Celej můj svět byla škola a malej kousíček Londýna. Neznali jsme nic jinýho. Nejdál jsem jel na farmu v Carrigrohane, nepočítám-li období, kdy táta pracoval v Hastingsu a Eastbournu. Než přišli Sex Pistols, podíval jsem se jenom tam. Jednou jsme jeli se školou na ozdravnej pobyt do Guildfordu. Tehdy to bylo do Guildfordu z Londýna hrozně daleko – vražedně nudná cesta autobusem klikatýma vesnickýma silničkama a trvalo to věčnost. Měli jsme strávit tejdén v příšernejch chatkách v Bix Hillu – o pár let pozdějc jsem se o tom zmínil v písničce „Flowers of Romance“ pro PiL – kde jsme museli snášet učitele tělocviku, kterej nám vyhrožoval nářezem, pokud nepůjdeme do společnejch sprch. „Ó děkuji, miluju výprask.“

Pořád jsme hledali způsob, jak se dostat do hospody. O tom to bylo. Takhle děti dospívají, cejtěj, že něčeho dosáhly – něčeho, čím se blíže dospělej –, když dokážou proniknout na území, kam mají vstup zakázán.

Když jsem byl na druhým stupni, táta dostal práci jako řidič jeřábu na námořní ropný plošině u pobřeží Norfolk. Byla zima, bydleli jsme v kempu v Bacton-on-Sea, kde kromě nás nikdo nebyl. Nepobyli jsme tam dlouho, ale když jsme tam byli, trochu jsem chytil místní akcent. Když jsme se vrátili do Londýna, žádněj dojem jsem tím neudělal. „Cože jsi říkal?“

Lítal jsem venku v kulichu v barvách norwichskýho fotbalovýho klubu – bez bambule. Hrozně se mi líbily jeho barvy – žlutá a zelená. Měl jsem ještě jednoho jednobarevnýho, taky bez bambule. Zdálo se, že to, jak jsem se oblíkal a jak jsem vypadal, což se vždycky lišilo od toho, co nosili všichni fandové na Severní terase, kde bylo sídlo domácích na starým stadionu v Highbury, ostatní štválo.

Tu žluto-zelenou čepici jsem měl na hlavě i tenkrát, když jsem poprvé potkal Johna Stevense. Rambo, jak ho všichni znali, byl Jimmyho kamarád ze sousedství. Díky svému odhodlání a organizačním schopnostem změnil už napořád tvář fotbalovýho násilí. Johnovi se nešlo vyrovnat! Do „rvačky“ se dostal rychlejc než fretka – byl o třetinu menší než kterejkoli z vyzyvatelů, a vždycky z toho vyšel s úsměvem na tváři. Trouba jako já, a to jsem byl trochu vyšší, byl vždycky ten, kdo dostal do huby první. Měl jsem odmalička děsný zuby – aspoň jsem díky svému předkusu zlámal pěknou řádku kloubů.

Do psychologický roviny násilí se nebudu pouštět, to bych nebyl já. Nevydržím bejt dlouho naštvanej. Drží mě to jen do tý doby, dokud se problém nevyřeší. Je to prostý. Vzadu na tribuně Severní terasy neskanďte ani Tottenham, ani Chelsea, prostě nic. Radši to ani nezkoušejte. Když vás vyženeme, naprostá spokojenost! Já nejsem ten, kdo by to chtěl nějak řešit dál. Ovšem klidně půjdu mezi fanoušky protivníka a budu tam vyřvávat „Arsenal“ z plnejch plic. Je v tom trochu pokrytectví, ale fotbal je k tomuhle bojiště jako stvořený.

Pocit jednoty byl až šokující. Něco takhle hlubokýho existovalo mezi fanouškama každýho týmu a všichni to věděli. Věděli jste, že to tam je od nejnižších řad až nahoru. Nebylo to tam samo od sebe, existovalo to jen díky drsný výměně názorů. A bylo to skvělý, fakt! Ve škole jsem měl hrozně rád dějepis.

Když jsem byl mladší, ohromně mě bavila invaze Římanů do Británie, a taky Sasové a Vikingové – vždycky jsem toužil ocitnout se na jejich místě. A fotbalová tribuna byla přesně tím místem. A probíhalo to přesně stejně. Strategie vytlačování byla strašně důležitá. V knihovně jsem si půjčil knížku o bitvě u Agincourtu – na taktice pochopitelně hodně záleželo, a i Rambo uvažoval dost takticky, i když to byl jen malej kluk. V naší partě fanoušků Arsenalu byli samí mladíci, a proti nám stála parta mohutnejch zmrldů, kterejm bylo kolem třiceti nebo čtyřiceti, ale my jsme nikdy neutekli.

Jednou hrál Tottenham doma. Rozneslo se, že jejich fanoušci po nás možná půjdou. Na dvoře hospody U sira George Robeyho ve Finsbury Parku se nás sešlo asi čtyřicet. Byl jsem tam a měl jsem na hlavě svoji jednobarevnou čepici bez bambule. Rambo vymyslel, že je přepadneme ze zálohy, až se budou vracet ze zápasu domů. Podíval se na mě a šel za mým bráchou Jimmym. „Ten nestojí za nic, pošli ho domů!“ Ale Jimmy na to: „Ne, to je můj starší brácha, je drsnější než já.“ Tou dobou jsem makal na stavbě, a můj vzhled byl možná matoucí. Bylo mi asi patnáct šestnáct. Neměl jsem absolutně žádnéj strach. Dny, kdy jsem byl mladší a nezvládl bych ani jednu bitku, byly dávno pryč. Ale to, že za mnou přišel někdo jako John a brácha se za mě postavil – to bylo něco, páni, toho nemůžete zklamat. Absolutně ne, nikdy, což jsem si uvědomil až o mnoho let pozděj.

Ve škole jsem začal trochu zlobit. Ne protože se to tak dělá, ale instinktivně. Když něčemu nemůžu přijít na kloub, chci znát odpověď. A když učitele otravuje vysvětlit žákům, o čem vlastně pořád melou, pak se nedá dělat nic jinýho, než se na ně vykašlat, což je samozřejmě naštve. Nikdo nemůže čekat, že lidi jako já budou ve škole sedět a chovat se tak, aby o nich nikdo nevěděl. Ze srdce a z duše jsem věděl, že do školy chodím proto, abych se něco naučil, že od toho škola je a že nám má zajistit nějaký vzdělání. Ale když vám ho mizerný učitelé odpíraj, vytáčí mě to do běla. Žádný násilnosti, to ne, ale vždycky jsem našel ty správný slova.

V případě předmětů, který sem měl rád, například dějepis, to bylo drsný a frustrující. Musel jsem někomu zavolat, třeba Johnovi Grayovi a zeptat se: „Tak co jste dneska brali?“ Vysvětlovat mi, co se probíralo, ho nebavilo, takže jsem musel jít do knihovny a vyhledat si to sám. Ale když si se vším musíte poradit sami, pomalu vás to přestane zajímat. Výhody jsou fuč, to, co bývalo nový, ztratí svůj lesk a začne bejt těžký začít něco dělat.

Nakonec mě ze školy v pololetí vyrazili. Chodil jsem pozdě – ale v případě učitelů nedochvilnost nevadila – neměl jsem správnou uniformu a měl jsem moc dlouhý vlasy. Mysleli si, že jsem někdo z Hell's Angels, protože jsem nosil tátův koženej kabát. Nemohl jsem si dovolit legítu na autobus, proto jsem jezdil do školy na kole, a učitelé si z toho všeho poskládali špatný obrázek.

Vyhodili mě hlavně kvůli Prentissovi, kterýho jsme měli na angličtinu. Po-chcánek Prentiss. Dneska se řídím heslem „nechte mrtvých odpočívat v pokoji“,

ale tehdy jsem toho kretěna nenáviděl. Pohrdal jsem jím, ale ironií osudu to byl výbornej učitel, to, jak vykládal Shakespeara, bylo strhující a byl jsem jím fascinovanej. Bylo to komplexní a do hloubky, Prentiss šel přímo a výstižně k věci a k tomu rozebral rytmus každý věty a strukturu – bylo to výborný! Technikálie anglickýho jazyka a literatury a k tomu opravdu vynikající fundovanej učitel, kterej byl ovšem totální kretén.

Když mě vyhodili, byl jsem ještě nezletilej. Protože jsem si chtěl dodělat zkoušky, musel jsem chodit na Institut dalšího vzdělávání v Hackney. Každěj to bral jako školu pro problémový žáky. Když se na některý škole rozhodli, že už to s vámi nehodlaj dál snášet, šoupli vás do místního státem zřízenýho nápravnýho zařízení. Každěj, kdo tam chodil, byl pobuda a vyvrhel. Jezdil jsem tam autobusem a pak jsem šel deset minut pěšky.

Priznejme si to, Hackney nikdy nebyla dobrá škola. Chodil tam jinej typ fanoušků Arsenalu.

A tam jsem potkal Sida.

U Lydonů se vždycky poslouchala hudba, skoro pořád. Zvlášť táta ji měl rád. Když byl malej, hrával na akordeon. Když mu bylo dvanáct nebo třináct, hrál v irskejch kapelách, takový to irský pidlikání, ale mě na akordeon nikdy nic nenaučil – což mě na něj mrzelo. Možná že jako se vším v životě chtěl, abych si našel vlastní cestu. Akordeon měl pořád doma, pohřbenej hluboko ve skříni, ale nechtěl o něm mluvit ani na něj hrát. Bylo zvláštní, jak tajemnou atmosféru kolem něj vytvořil. Nic o hudbě ale nechtěl nikomu předat dál.

Máma s tátou měli obrovskou sbírku desek. Hudba se u nás doma pouštěla pořád, hlavně o víkendů. Oba měli jinej vkus a jiný přátele a ty nosili desky k poslechu, takže desek se u nás přehrálo nekonečný množství. Miloval jsem to. Táta s mámou rádi poslouchali třeba ‚A Boy Named Sue‘ od Johnnnyho Cashe, trochu tím dráždili kamarády, protože byli zvědaví, jak na to budou reagovat. Máma měla ráda balady a folk, ale taky Kinks, Beatles a velký zpěvačky jako Petulu Clarkovou a Shirley Basseyovou a spoustu hudby, kterou hrály velký taneční orchestry.

Živě si pamatuju, jak máma s tátou tancovali na ‚Welcome To My World‘ od Jima Reevese, kterou si pouštěli na gramofonu Dansette v obýváku. Máma měla natupírovaný vlasy a růžový šaty z krimplenu a táta měl oblek a kravat. Píseň byla hodně romantická, ale zároveň politická, ve smyslu, že svět by mohl být lepším místem k životu – byla v tom naděje a vyznění bylo pozitivní. *Báječnej song.*

Díky tomu jsem tehdy získal dovednosti jako DJ, protože když jsem byl malej, měnit desky byla moje práce. A taky podávat nápoje – protože v těchto případech jsem jako DJ musel pracovat i za barem, a čím jsem byl mladší, tím to bylo lepší, protože jsem nalezl hodně, aby byli dospělí šťastný. Pouštění desek jsem miloval. Šlo o přístroj, kterej jsem chápal, protože z toho byl nějaký výstup – aha, skvělejší zvuk při vysoký hlasitosti! Tomu říkám přínos! A pak jsem začal desky kupovat sám, a tak to šlo dál.

Zajímavý je, že když jsem byl v nemocnici, což bylo asi rok, za celou dobu mi tam hudba nechyběla. Pravděpodobně proto, že si to nepamatuju, ale v nemocnici žádná hudba nebyla, na oddělení nehrálo rádio, nic podobnýho. Myslím si, že tam asi nebyla ani televize.

Brzy jsem hltal jakoukoli populární hudbu, která mi přišla do cesty. Pamatuju se, že jsme odjakživa měli malou televizi, myslím značky Reddifusion. Bylo to cosi, co vypadalo velmi anglicky, bylo to anglický, takže to moc

nefungovalo – televize zrníla, byla jen černobílá a malá. Tátu ani mámu televize nikdy moc nebavila – pro ně to bylo jenom cosi, na co můžete zírat, když jste vyčerpaný po celodenním shonu.

Po druhý světový válce se zcela změnilo vnímání společenských tříd. Všichni příslušníci venkovský šlechty byli mrtví dinosauři, takže ve společnosti došlo ke změnám. Byli tu takový, co sledovali BBC – konzervativci a vyšší a střední třída – a ITV – labouristi a dělnická třída. Dělicí čáry byly zcela zřetelné. Na BBC jsme se nikdy nekoukali na nic vyjma fotbalu. Fotbal se považoval za aktivitu, při které lepší lidé dělají hovadiny. Zápas jsem miloval, vyrostl jsem na nich, ale ten lepší přízvuk mě děsně štvál.

Nesnášel jsem neděle, protože to v televizi nedávali nic ke koukání. Brzo ráno běžely náboženské programy. Odpoledne jsme rádi sledovali pořad *The Big Match*, ale potom běžely další chvalozpěvy, pak *Stars on Sunday* a pak pořad *Sunday Night at the Palladium*, obojí strašný a nedalo se na to koukat. Ty pořady jsem nesnášel a nesnášel jsem všechny, co v nich účinkovali – i komiky. Působilo to, jako by byli vymaštěný. I malý děcko poznalo, že ten humor je tak akorát pro mimina. Skončili jsme u toho, že jsme koukali na *Upstairs Downstairs* – líbila se mi matka, která nosila oblečení upnutý ke krku –, protože nic jiného v televizi nedávali.

Možná je dobrý připomenout, kolik kanálů jsme měli. V té době tři. A co se vysílalo pro děti? Blbosti jako sci-fi seriály *Thunderbirds* a *Supercar* – fuj – a *Fireball XL5*. To je moje dětství. Tyhle pořady jsem nesnášel do jednoho. Bylo to hloupý divadýlko. Byly vidět provázky! Možná jste se tomu mohli smát, ale mě to vůbec nezajímalo. Už běžel *Doctor Who*, kde hráli normální herci, ale zajímalo mě to jenom kvůli Dalekům. Většina postav byli hloupí hmyzové, byly jim vidět tlustý nohy a na první pohled bylo jasné, že je to herec v kostýmu. Byl to chlápek v holínách s tykadlami na hlavě. Blbost.

Miloval jsem komedie, hlavně komediální seriál *Steptoe and Son*, protože to bylo o týpkách, co se živě sbíráním sběrných surovin. Scénář byl skvostnej a postavy se věrně podobaly lidem z dělnické vrstvy. Postavy nebyly ploché a dialogy byly v naprosté většině hodně poučné. Bylo v tom pochopení a komplexně pojatý typický rysy Britů.

Chudák Harold, kterej toužil po vzdělání, byl někým, s kým jsem se dokázal okamžitě ztotožnit, dokázal jsem se okamžitě vcítit do bolesti, kterou si procházel, když se mu nedařilo, ale nedokázal jsem pochopit, že se nikdy nepoučil – jeho troufalost, s jakou chtěl patřit mezi lepší lidi, přičemž je nikdy nepochopil. Když se chtěl protlačit do jakýkoli společnosti s podlézavým „no jó“, ty údajně lepší lidi se ukázali jako někdo, kdo s ním nechce nic mít, a mysleli si, že *on* je snob. Za to, že chtěl vystoupat po společenským žebříčku, to vždycky slíznul, protože sám byl ze všech nejvíce kritickej. To jsem si z toho jako malej kluk vzal.

Měl jsem taky rád filmy s Normanem Wisdomem – srdce ze zlata, ale nikdy nepochopenej –, ale mojí největší zálibou se brzo stala hudba. Nejlepší bylo,

když jsem na to moh bejt sám. Jasně že mě ovlivnil vkus mámy a táty, ale můj vkus a jejich vkus byl jinej. Dost. Nevím proč, ale nikdy se mi nelíbili Beatles, zatímco oni je milovali. Bylo to samý „ona tě miluje, jé, jé, jé“. Fuj. Jejich účesy mě štvaly, štvali mě celí.

Když jsem schrastil trochu peněz z různých kšeftů, chodil jsem do obchodů s deskama, abych se nějak vypořádal s tím, kdo je kdo. První desky, co jsem si koupil, byly mizerný, protože jsem je vybíral podle barvy obalu, ale od jedny věci jsem se dostal k druhé a tak dál. Měl jsem hrozně rád tvar desek i to, jaký byly na omak, a miloval jsem sílu, která vycházela z repráků, když jste si je pustili. Pustit si desku pro mě znamenalo neuvěřitelnou odměnu. Zázitek jsem měl z každýho hluku.

Když mi bylo deset nebo jedenáct, v roce 1966 nebo 67, desky byly čím dál důležitější, ale mimo mý cenový možnosti. Proto jsem si kupoval singly. V některých obchodech vás nechali poslechnout si celý album a z toho jsem byl pokaždý nadšeněj. Museli jste si ale pečlivě vybrat obchod, kde pracovali lidi, který milovali hudbu a který se s váma o ni neváhali podělit, protože viděli, že před nima stojí budoucí muzikoholik.

Přes všechn nesmysl kolem swingujících šedesátek Británie vězela v období Maxe Bygrave. Tenhle šoubyzovej sirup nám nutili pořád. Vždycky platí, že to, co se hraje v rádiu, nemusí bejt nutně populární – populární je to, co vám řeknou. Nejzajímavější věci jsou totiž vždycky ty, ke kterejm vám zakazují přístup.

Dokud nezačal punk, poslouchat novou a jinou hudbu nebylo kde. Sice se všude omílá, že ji pouštěl John Peel a pirátský rádia, ale tak to ve skutečnosti nebylo. Pořád to byla hudba, která šla úplně mimo průměrnýho posluchače z dělnický třídy. Nikdo z máho okolí se ani za mák nezajímal o nějakýho *Sergeanta Peppera*. Beatles byli bohatý kluci, který se dobře bavili. Dělali do velký míry bohatě aranžovaný a složitě strukturovaný věci a na jejich propagaci se vynakládalo spoustu peněz.

Beatles – no jo, vydali pár dobrejch desek, ale díky mámě a tátovi jsem z jejich ranejch věcí šílel, takže v době, když přišli s tím svým indickým nesmyslem Gundigan Bongos, už to pro mě nic nebylo. Lidi v jejich okolí byli nafoukaný, na obličejí měli namalovaný kytky a nosili velký brejle s růžovejma sklama. Celý to bylo tak blbý, že nemá cenu o tom mluvit. Pamatuju se, že jsem se koukal na *Top of the Pops*, když hráli ‚All You Need Is Love‘, to jejich „lá lá láááá“ – ty vado, jděte s tím někam. Ne, potřebuju spoustu dalších jinejch věcí. A nechtějte, abych se cítil jako egoista kvůli tomu, že jsem měl pravdu už jako mladej.

Vyvolávali ve mně dojem, že jsou chladný jako led a nedá se s nima ztotožnit. Radši jsem poslouchal Slade, což byla kapela složená z kluků, co vypadali úplně příšerně. Noddy Holder měl trvalou – prosím vás, taková hovadina –, ale jakej to byl skvělej kytarista.

Asi od třinácti, kolem roku 1969, jsem si začal kupovat desky ve velkým,

bylo to období elpíček. Poslouchal jsem úplně všechno, ne jenom pop a rock. Miloval jsem Rachmaninova a všechno, kde zněl burácející klavír ve stylu Rimského-Korsakova, to bylo přesně pro mě. Těžký věci. Myslím, že jeden kus se jmenoval *Romeo a Julie* a v jedné části to znělo, jako když se přes kopec valej tanky – to jsem žral!

Mimochodem, vždycky mě hrozně bavil školní orchestr. Bylo to sice strašný, ale zároveň skvělý. Vždycky jsem postával někde při kraji, mlátil jsem do triangu, zatímco čtyřicet dalších hráčů tropilo šílenou kravál. Poslouchal jsem to zvonění a pak jsem si z toho vybral nějakou melodii, pokaždý úplně disonantní. Byly tam děcka, který to štválo a chtěly to mít rychle odbyty, a blbečkové, který se snažili hrát správně – Matlockové. A pak tam byli takoví, co z toho měli srandu jako já.

Učitel na hudebku z toho šlel. Už si nepamatuju, jak se jmenoval. Byl hrozně zženštilý a k smíchu a zbožňoval Bee Gees. Rozdal nám příšerný plastový xylofony, kde byl jenom jeden kovovej plíšek, a malinký kladívko a řekl nám, abysme cinkali do desek od Bee Gees. Slyšet Bee Gees ve škole bylo super, ale podle mého mínění nešlo o žádnou revoltu. Jenže tou dobou se musel náš učitel vyrovnávat s nenávisť a záští, která pramenila z katolické postojů na naší škole, protože tam nahlíželi na Bee Gees jako na skupinu, která má na mládež negativní vliv. A můžu s klidným svědomím prohlásit, že tam rozhodně neběhaly žádné děcka, který chtěly vypadat jako Bee Gees.

Tou dobou to ve Finsbury Parku vypadalo tak, jak je to popsán v písničce „Lollipop Opera“ na desce *This is PiL*. Hodně se tam poslouchalo reggae – díky přistěhovalcům z Karibiku, který bydleli v okolí, se tomu nedalo vyhnout. Ou já, špína některých ranějších ska desek! Živě si vzpomínám především na jednu od Dr. Kitcha: „Pohled na tu injekci nesnesu / Já vám to píchnu / Ona se vytrhne / Já jí to píchnu...“

Už od mala jsem chodil do mého oblíbeného obchodu pod mostem ve Finsbury Parku. Vedla ho jedna stará paní. Lidi z okolí chodili jenom tam. Nevím, jak je to možný, ale měla nejlepší reggae na světě dovezný přímo z Jamajky. V obchodě plno Jamajčanů a metaláků. Na pultě spousta desek Jima Hendrixe, spousta starýho heavy metalu, kterému se tak tehdy ještě neříkalo. Říkalo se tomu progresivní rock. Zdálo se mi, že tyhle dva žánry, co v obchůdku měli, tam jdou skvěle k sobě.

Desky, co tam měli, nebyly roztríděny podle žánrů. Nikdy jsem je hudebně nijak nesoudil, prostě k sobě dobře pasovaly a prolínaly se. Líbilo se mi tu a tam od všeho něco a spokojeně jsem míchal reggae nebo klasiku s Alice Cooperem a Hawkwind. Uvědomil jsem si, že to všechno existuje někde v hlavě, je to úplně jinej vesmír. Je skutečněj jako cokoli jinýho, je to dar, kterej my lidi máme jeden pro druhýho, mimořádně zvláštní forma komunikace, která probíhá bez použití slov a zvuků. Je to útěk někde do snu a myslím, že velký věci se roděj právě ze snů.

Měl jsem například hrozně rád Status Quo. Strašně se mi líbilo, že v jednoduchém formátu ještě něco našli, abych tak řekl. Jejich metodou je jednoduchost a dokonalost v rámci týhle jednoduchosti. Dokonale chápu, co dělají, zní to, že do své hudby dávají úplně všechno. Byli hrozně šikovný – to bylo super, a měli skvělejší rytmus. Fantastická rocková muzika. Parádní, vynikající, nádherná věc.

Hodně jsem taky žral Captaina Beefhearta. Vůbec jsem nechápal, co tím vším myslí, ale věděl jsem, že se mi to líbí. Byla to trochu komedie. A nikdy se nerozpakoval pustit se do něčeho hodně komediálního nebo do parodie. Byl tou dobou v hudbě někdo jako kouzelník a komik Tommy Cooper. To, co Captain Beefheart dělal, bylo skvělé. Starý Delta blues a podobný jižanský věci obrátil vzhůru nohama a z chaotický kakofonie pak vytáhl opravdu skvělý melodie.

Klasický bluesový muzikanti ho neměli rádi právě proto, že k hudbě přistupoval tak chaoticky. Sami se brali příliš vážně a byli příliš zaujatí sami sebou jako historikové, dalo by se říct. Což znamená, že jim unikal smysl hudby – bavit, okouzlovat a vzdělávat. Ale ne diktovat. Autenticita? Tak s tím dejte pokoj! To je ďábel v hudbě. Lidi, který kázali o autentičnosti v hudbě, byli takoví jako Eric Clapton – takže počkat! Kromě toho, že pochází z nesprávné země, je ještě pár věcí, který na tom nesedí. Sám něco napodobuje – a pak bude kázat, co je dobře a co je špatně. Nechápe, že hudbu skládají lidi pro lidi. Chápu, že čistota je velice delikátní věc, ale některý z nás mají rádi i nečistý věci. Asi takhle: rád si dám míchanej drink!

„Progresivní rock“ byl nešťastnej termín pro hudbu, která se hrála na začátku sedmdesátých let, protože většina kapel pod tímhle praporem nebyla ve skutečnosti vůbec progresivní. Vypadalo to, že všichni od sebe opisují, a na řadě věcí bylo příliš slyšet vliv Beatles. Nikdy jsem moc nebyl na Yes. Líbily se mi obaly jejich desek, jejich výtvarno, ale to, co z nich vypadlo, bylo k smíchu – nic tam pro mě není. Ale práci Rogera Deana jsem bral vážně. Kупoval jsem si desky od kapel jako Paladin jen kvůli tomu, že na obalu byl Rogerův obraz. V mnoha směrech mě to přivedlo k hudbě, kterou bych si normálně neposlechl. Existuje hodně způsobů, jak se dostat k hudbě, a výtvarná stránka obalu je pro mě jedním z nich.

Hodně jsem fandil vydavatelství Vertigo. Měli ve znaku roztočenou spirálu, která vypadala skvěle a vždycky byla na straně B, takže jsem si pokaždé pouštěl stranu B a díval jsem se, jak se točí na gramofonu. Bylo to super, docela hypnotický, na pětáctýřicítkách, na singlech. Po meningitidě jsem měl tendence dostávat epileptický záchvaty, takže z podobnejch pohyblivejch obrázků jsem měl pocit, že se se mnou všechno točí. Dívat se na točící se logo, na ten nikdy nikdy nekončící tunel, a snažit se nasadit jehlu do drážky – to bylo něco!

Když mi bylo patnáct šestnáct, nastoupila éra glam rocku. Album *Electric Warrior* od T. Rex bylo super. A zase se mi líbil obal – zlatá barva a zesilovač – úžasný, úplně jsem z toho usíral! Švelel na pozadí střídmejších kytarovejších

partů – znělo to víc než jako nenápadnej odkaz k Bo Diddleymu, ale probůh koukejte, co z toho vzniklo!

To, co producenti v té době dělali, mě hodně bavilo. Pop music zněla skvěle, uhlazeně a moderně, dokonce i podělanej Alvin Stardust, kterýho jsem obdivoval, i písnička ‚Rock On‘ od Davida Essexu a ‚Rock and roll (Part 1 & 2)‘ Garyho Glittera. Vlastně v tom z hudebního hlediska nic moc nebylo, ale začínalo se dít ještě něco jinýho, vznikala úplně jiná atmosféra. Rokenrol se modernizoval, začal se posouvat někam jinam a přestal bejt jenom o kapelách typu Yes, který posluchače mučili sjevma propracovanejma notičkama. Tyhle týpci měli něco podobnýho na háku.

Bolan nebyl po svým posunu od hipísáckýho folku brigádou posluchačů, co seděj se zkříženejma nohama v klubíku, moc oblíbenej, ale holky a kluci na zapadlejch diskotékách ho milovali. Natočil desky, který rozjely spoustu sexuálních aktivit, na což by se nemělo zapomínat. Společnost Tamla Motown rozjela totěž. Takže se to na nás valilo odevšad a z různejch zdrojů. Musíte mladý nechat, aby se spolu mohli sblížit.

Do toho ještě vstoupil David Bowie se svou „láskou k mužům“, o který zpíval v písni ‚Moonage Daydream‘. Byla to Sidova oblíbená písnička – měl ji hrozně rád, ale nijak ji nevykládal. Já jsem to vnímal jako písničku s úžasnou kytarou Micka Ronsona. Její zvuk mi dodneška zní v hlavě coby nejlepší zvuk, kterej jsem v životě slyšel. Hladkej, jemnej, múzickej. Och, skvělá věc k poslechu. Taková, která vás posílí.

Pokud pátráme po kytarovejch hrdinech, před Ronsonem tu byl samozřejmě Jimi Hendrix. Nikdo nedokázal plně pochopit, co Jimi Hendrix dělal, protože – a je to vlastně skvělý – to už patří někam za hranice hudby. Ale protože byl součástí americký kultury, jeho amerikanismus byl trochu záhadnej, takže mezi obyčejnejma posluchačema z nižších pater společnosti bylo hrozně těžký se s ním nějak ztotožnit. Mick Ronson vypadal jako kluk, kterej měl na sobě trochu třpytek a saténový kalhoty, ale hrál tak, že se to lidí, který vyšli z podobnejch poměrů jako já, silně dotýkalo.

Když jste si vyrazili, celej víkend jste nedělali nic jinýho, než chlastali, brali drogy nebo něco takovýho, chodili za děvčkama – až na to, že tak se tomu neříkalo, nazývalo se to „oboustranně výhodným vztahem“. No, prostě jsme dospívali. Zjišťovali jsme, co se dá všechno dělat s různějma částma těla. Nic z toho nebylo nijak špatný a v pozadí zněly kytary Micka Ronsona. A taky další zvuky, ale hudba tohle dokáže – dokáže vás nakopnout.

Z intelektuálskejšejch kapel jako Emerson, Lake & Palmer nebo Yes nic takovýho nevyzařovalo, ale z dřeváckýho průměnýho popu jo. Absurdita Marka Bolana, dokonalá krása v jednoduchoučkějch věcech, údajně tříakordovej zázrak – „Ehm, ale to není hudba.“ Ale ano, to je hudba. V těch třech akordech je něco, co zasáhne každýho. Proto je pro mě dodnes základem všeho, co dělám, pop. Píšu popový písničky. Dokážu dát dohromady i propracovanou

verzi popový písně, ale základním stavebním kamenem je pro mě populární hudba. Miluju písničku ‚Storm in a Teacup‘ od Fortunes stejně jako – no, víc než – ‚Smoke on the Water‘ od Deep Purple.

Bowie propagoval lásku mezi muži a dělal to s takovou odvahou, že to od něj brali i fanoušci Arsenalu. Fotbaloví chuligáni na něm obdivovali jeho troufalost a neústupnost, takže najednou se z nemožnejch gayů stali bojovníci respektovaný grázlama ze stadionu. Je to dobřej způsob, jak zjistit, jak věci fungujou – to, o čem si myslíte, že je k sobě v naprostým protikladu, se někdy v určitým bodu může spojit. Když budete bojovat za něco, čemu doopravdy věříte, když se ozvete a postavíte se za svou věc, ostatní si vás budou považovat.

Hodně věcí z glam rocku znělo skvěle, ale nic v sobě nemělo Bowieho komplikovanost. Bolan natočil skvělý desky, ale, víte, byl to pořád jenom malej vrtošivej elf. Bowieho hlas zazníval mnohem silnějc, a vzhledem k tomu, jaký tehdy panovaly poměry, navíc úplně protispolečenským způsobem. A proto dostával velkej prostor. Jedno je jistý – koncert Bowieho byl skvělá příležitost, jak se potkat s holkama. Přišlo jich vždycky plno a všechny bez zábran!

Touha dozvědět se víc o sexu, kterou glam rock nastartoval – k tomu Bowie, kterej se hájil slovy: „A kdo jsi ty, abys mi říkal, co mám dělat?“ – byla živnou půdou pro to, aby mohl vzniknout punk. Punk se nezrodil přes noc, vzešel ze všech těchhle věcí. Šlo o sílící přitažlivost k něčemu zatraceně zřejmýmu.

2

**PRVNÍ
POŘÁDNEJ ZÁCHOD**

Škola Hackney & Stoke Newington College byla plná holek! V Eden Grove sice taky byly holky, ale na základce nás holky vždycky šikanovaly. Byly dospělejší než kluci. Ale na škole Williama z Yorku byli jenom kluci, proto mi to na Hackney & Stoke Newington College připadalo skvělý. Byl jsem debil a zamíloval jsem se do všeho, co kolem mě prošlo. Jak romantické! Měl jsem slabost pro romantiku a představoval jsem si nejrůznější situace, co by mohly nastat, ale pochopitelně se všechno zhroutilo v momentě, kdy jsem otevřel pusu.

Po meningitidě přišla skoro hned další noční můra – puberta! Spousta děcek vyrazí do boje s pubertou s nějakou municí. Ale veškerá moje obrana byla pryč, rozdupaná na prach, takže všechno na mě působilo dvojnásob ničivě. Měl jsem toho hodně na přemejšlení, a přemejšlel jsem hodně, protože jsem byl posedlej holkama v letních šatech. Stal se ze mě příšernej voyeur. Tehdy slovo „voyeur“ snad ani neexistovalo. Požívaly se daleko horší výrazy. Ale já jsem si neuvědomoval, že zírám na holky tak hladově. Na pohled krásný holky v letních šatech mě úplně pohltily. Fantazie.

Slova, abych se s podobnejma situacema nějak vyrovnal, mi tou dobou nestačily. Co se týče kontaktů s dívkama, byl jsem dost pozadu a strašně, opravdu strašně jsem se styděl. Nevěděl jsem, co mám říct nebo co dělat, a nevěděl jsem o nikom, koho bych moh poprosit o radu, protože vztahy s holkama nejsou námětem pro hovory s kámošema. Prostě ne, jinak byste museli patřit do party, ve který se vedou řeči ve stylu: „Jo, vojel jsem tamtu a pak jsem vojel tamtu,“ ale stejně všichni vědí, že je to *prachsprostá* lež.

A tak se ze mě stal na chvíli Číňan. Johnny Wan-King. Na nic jinýho jsem se nevzmoh. Kolem se potloukaly holky a za kolárnou se děly různé věci, a když se na to díváte zpětně, říkáte si: „Ježiš, to si ani nechci pamatovat.“ A doufáte, že *oni* si to fakt nepamatujou.

Co se týče jednotlivých lásek, stačila k tomu jakákoli holka. Choval jsem se úplně stejně jako pijavice – zaháčkoval jsem se a chodil jsem všude za nima a holky z toho vyšilovaly. Bylo jich několik, ale jejich jména si už nepamatuju. Jedna holka bydlela nad náma, chodila do církevní školy v Highgate a přiváděla mě k šílenství. Chodila ve školní uniformě – no tý brdo! Zpětně viděno to byla brejlatá klukanda s bedárama na obličejí a s velkejma kolenama – ale pro mě byla dobrá dost! Jenomže bylo jasné, že já jsem bohužel nebyl dost dobrý pro ni. Odmítnutí je strašné, že jo? Ale to už k životu patří. Čas od času vám někdo musí říct „odpal“. Je to užitečný.

Až v Hackney se začalo chodit na rande – sejít se, jít do kina a tak podobně. Nebo sedět v kavárně, což bylo docela dobrý. Bylo to něco jinýho a měl jsem to rád. Ale nikdy jsem nebyl Kundolovec z první ligy. Nejsem v tom moc dobrej. Radši buduju hlubší vztahy. Neumím bejt, co se vztahů týče, lehkovážnej, a navíc pro mě není úplně snadný se druhýmu otevřít. Musím jim nejdřív důvěřovat.

V Hackney měl každej nějakej sociální problém. Proto ta škola existovala. Bylo tam hodně násilí. A asi si myslíte, že odtamutud vycházely jenom děcka se špatným chováním. Není to tak, každej, kdo tam chodil, chtěl něčeho dosáhnout, ale nešlo to kvůli tlaku systému neboli „sračkosystému“, chcete-li. Byla to především hlavně škola, takže jsem pořád nosil svou uniformu z Williama z Yorku, protože jsem nechtěl obnosit oblečení, který jsem měl rád. Ale škola byla vesměs taková módní přehlídka. Sidney nepochybně bral školu jako módní molo.

Kluk, kterýmu jsem vymyslel přezdívku Sid Vicious, byl neuvěřitelně srandovní. Jednou někdy v půlce zimy, dost mrzlo – typickej listopadovej zimní den, a je známá věc, že vítr v Londýně vám zaleze až pod nehty – a on si to přihasil bez kabátu, v tenkejch kalhotách a v tričku s krátkým rukávem z organtýnu, což bylo tehdy módní. Cejtil se trendy, ale umíral zimou, ale to mu nevadilo, protože byl přesvědčeney, že vypadá skvěle.

Potkal jsem ho u školy a říkal jsem si, že je směšnej. Pořád si česal vlasy, protože se snažil vypadat jako Bowie, ale nějak to nebylo ono. Byl to cvok! Byl vtipnej, skvělej kupmán, ale blbej jak ten jeho hřeben a neochvějně přesvědčeney o tom, jak je skvělej, což o sobě taky tvrdil. Tu přímočarost, s jakou to dělal, jsem miloval. „Holky po mně jedou!“ říkal vždycky. Že se tahle fráze dostala do pistolovskýho dokumentu *The Filth and Fury* (Děs a běs), mi udělalo dvojnásobnou radost, protože to říkal od prvního momentu, kdy jsme se potkali. Víím, že věděl, že to vezmu. Dodneška mě to rozesmívá. Bylo to pro něj typický, protože on byl všechno, jen *ne* úžasnej – skvělý, hahaha!

Jmenoval se Simon, ale to jméno se mu nikdy nelíbilo, takže používal svý druhý jméno – John. Vyprávěl mi, že jeho táta byl členem Královský gardy. S pýchou v hlase říkal: „Jo, jako Bob Marley!“ Jeho máma byla hipísáčka z Ibizy a on se narodil po nechtěným otěhotnění. Táta se k němu neměl, takže ho vychovala sama. Sidova máma měla dobrý vzdělání, ale neměla žádný zaměstnání. Byla ten typ, co nosí dlouhý rozevřátý hipísácký hadry a nehty má nalakovaný načerno. Někdy jsem ji vídal v něčem, čemu jsem říkal uniforma pro sestřičky, ale ona to měla khaki. Divný. Vůbec nevím, co dělala. Asi pytlovala hřebíky. Někdo hřebíky do krabic strkat musí.

Příjmení jeho táty bylo Ritchie, jeho máma se jmenovala Beverleyová, a co měl v rodným listu, nevím. Nemoh se s tím nějak srovnat, takže ho dost potěšilo, když jsem mu začal říkat Sid, protože to bylo další jméno, který se mu dostalo do repertoáru. Stejně se jmenoval i můj křeček, hloupoučký stvoření,

ale hrozně přátelský, takže to sedělo. Tou dobou byl Sid jméno poněkud neli-
chotivý, protože každému hned připomnělo přisprostlýho komika Sida Jamese.
Bylo to jméno pro lidi z nejhudší dělnické třídy, takže tím víc se Sidovi to
jméno zalíbilo a liboval si v něm. Sidney byl takovej.

Bydlel s matkou na sídlišti Fellows Court, v jednom z hnusnejch věžáků
v Hackney. Nejdrív jsem si myslel, že se tam musí žít skvěle. NE!! Nikdy jim
nefungoval výtah, takže pokaždý, když jste k němu šli na návštěvu, museli
jste vystoupat osm pater, takže jsem se k němu domů nikdy moc nehnal.

Sid byl dost vtipnej, humor byla jeho technika jak přežít. Vyslovit jméno
časopisu Vogue tak, že znělo jako sprostý slovo, bylo prostě vtipný. Asi bych to
nepochopil, kdybysme na škole Williama z Yorku neměli trochu francouzštiny.
Společně se Sidem se mi víc líbila ta jeho varianta. Vystihovala líp podstatu
věci. S tím časopisem zacházel, jako by to byla bible. Samozřejmě si nikdy
žádně nekoupil. Pročítal si je u stánku. Teda, spíš si je prohlížel, než aby něco
čet. Měl hrozně rád módu a David Bowie byl pro Sida módní ikonou číslo jedna.
Kdyby se chtěl Sid stát někým jiným, určitě by to byl Bowie.

Sidovou specialitou bylo mít účes jako Bowie. Vzal si z obýváku dvě židle
a postavil je před troubu, otevřel ji, pustil ji a strčil do ní hlavu, aby mu
teplem zůstaly vlasy stát. Jednou mu dokonce chytly. Někdy se mu na konci
roztřepily, ale vypadalo to dobře. „Jak to ten Dave Bowie dělá?“ ptával se.
„Určitě jako ty, Side.“

Vzít Sida k nám do Finsbury Parku bylo skvělý. Všude byli ti nejdrsnější
fanoušci Arsenalu a ptali se: „*Kdo to do prdele je?*“ A já jsem jim říkal: „Je to
odvážnej kluk, to musíte uznat. Zima je sotva v polovině a on má na sobě tričko
bez rukávů, protože móda má přednost!“ „Jo, jasně, to dá rozum.“

Jednou jsem ho vzal nahoru na Severní terasu na Arsenal. Ukázalo se, že
tam měl dobrý známý – fakt opravdový známý. To jsem nečekal. Byl tam
i týpek, kterej měl pozdějc velký problémy – byl to opravdovej ranař. Sid ne-
byl žádněj poseroutka, ale teď stál na tribuně s načesanou hlavou à la David
Bowie, kterou přivedl k dokonalosti tak, že dva dny strávil s hlavou v troubě –
protože vzít si lak na vlasy a fén ho nikdy nenapadlo!

Jednou se u nás objevil ve svém tenoučkým tričku, ale kromě toho měl na
sobě ještě koženéj kabát s huňatým lemováním, o kterým mi řekl, že ho jeho
kámoš ukradl fanouškovi Manchester City. Na zádech bylo napsaný M. C. a Sid
se mě zeptal: „Nemáš nějakou barvu ve spreji?“ „Side, copak by fanoušek Man
City vyrazil do města v něčem takovým? Hmmm, já nevím, myslím, že jsou to
iniciály Marii Cachuby, je to nějaký dívčí jméno nebo tak něco.“ „To teda ne,“
řekl Sid. „Vyhrál jsem ho ve rvačce.“ Nevyhrál. Ukrad ho nějakýmu hipíkovi.

Sid nebyl pro nikoho hrozba. Jeho představa o sobě samým byla asi tako-
váhle: Vypadám líp než Bowie a jsem panic. To byly jeho hlavní zbraně. V jeho
věku to byla docela odvaha. Všichni jsme mezi čtrnácti a patnácti tvrdili: „Ne,
já už nejsem panic.“ Znáte to, když máte v létě tři tejdny prázdniny a vrátíte

se, každý vám začne vykládat, kolik holek sklátil. Myslím, že se to dneska moc nezměnilo, možná jen věk klesl na třináct nebo čtrnáct. Ale každopádně to byl obecně princip a Sid šel opačným směrem: Ne, já jsem totální panic. Hrozně se mi to na něm líbilo.

Možná jsem si z něj kvůli jeho posedlosti Bowiem dělal trochu srandu, ale když napodobujete někoho jiného, občas si z vás ostatní utahují. V té době jsem měl fakt dlouhé vlasy, zadní stranu džisky, kterou jsem nosil přes uniformu, jsem měl vyzdobenou nášivkou Hawkwind. Džiska neměla rukávy a já jsem si říkal, že vypadám jako biker. To, z čeho mě obvinili na škole Williama z Yorku, jsem si vybral za svou imidž.

Sid mě jednou perfektně nakreslil: malinká hlavička s jedním pramenem dlouhejch vlasů, široká ramena, cihla s hráškem nahoře a k tomu jeden pramínek. Taková byla jeho představa o mně, takže o tom, proč zrovna z nás dvou se stali kamarádi, se můžete jenom dohadovat. Bylo v tom asi něco jiného než jeho vtípky a preference, abysme mu říkali John, když se ve skutečnosti jmenoval Simon. Bylo v tom něco jako „Á, další John – po mně, Johnovi Greyovi, Johnovi Stevensovi atd. Kolik jich ještě bude?“

Do školy s náma chodil ještě jeden John, měl šíleně dlouhé vlasy, ale protože trpěl nějakou psychickou poruchou, měl tendence k násilnostem. Byl výbornej na výtvarku a skvěle hrál fotbal, ale absolutně to neuměl s lidma a pozděj skončil myslím ve vězeňský cele. Byl adoptovanej a jeho adoptivní rodiče ho neměli moc rádi, takže měl opravdu velký problémy, psychologický i sociální. Spoustu věcí jsem se ale naučil právě od něj. Od učitelky na výtvarku vůbec nic. Takže další John – po válce lidi nějak neměli nápady. „Říkejte mu John, stejně nebude žít dlouho.“ A když přežili, mohli si vybrat: „Je to na tobě. Říkej si, jak chceš, hlavně vypadni z baráku!“

Každý pátek večer se na škole konaly tancovačky. Skončilo to tak, že jsem je organizoval já, což byla skvělá předzvěst budoucích událostí – pouštěl jsem věci jako Kool & the Gang, starý reggae, sem tam Hawkwind a byl to naprostej úspěch. Skvěle mix rozdílnejch názorů, kterej se spojil díky hudbě, protože tu byla šance dát si natajňáčku nějakej drink a trochu zlobit a koukat na holky a pozorovat, jak se chovaj, když nejsou „ve službě“ a když na ně nikdo nedává pozor. O tom vlastně společenský akce jsou: zbavit se dohledu a dostat za to odměnu. Odměnu v podobě přátelství a otevřenosti od ostatních. A hudba je při tom skvělým prostředkem ke smazání rozdílů.

V Hackney jsme začali chodit do klubů, protože tam existovala spousta možností kam jít. Nejdřív jsem šel vyzvednout Sida a pak začaly problémy – problej-mi – ať jsme šli, kam jsme šli, jenom kvůli tomu, co jsme nosili za hadry. Mnohokrát jsme se museli fofrem vrátit zpátky k Sidovi domů, protože nám ujel poslední autobus a já jsem se některejma ulicema nechtěl procházet v noci pěšky sám. Přespál jsem u něj, protože už nejely žádný autobusy a jít pěšky do Finsbury Parku by trvalo moc dlouho a taky by to mohlo bejt nebezpečný.

Museli jste projít Hackney a pak Stroud Green, a to byly čtvrti, kde stačilo málo, aby se něco zvrtilo.

Sidova máma, Anne Beverleyová, se mnou nikdy nemluvila. Nikdy mě nechápala a neměla mě ráda. Možná je to proto, že jsem zřejmě působil hrozně plaše. Nevěděli, jaké ve mně dřímá potenciál. Ani já jsem to tehdy nevěděl. Vždycky měla pro Sida hotovou večeři – jenom pro Sida, kterému z nějakýho zvláštního důvodu říkala Michaeli, ačkoli my jsme ho znali jako Johna a přezdívkou jako Sida. Ani mu neříkala Simon. Bylo to opravdu velice podivný, velice prapodivným způsobem úplně odtržený od reality. Takže jsem byl u nich doma, týpek, kterej právě zachránil jejího syna před zkopáním, a nedostal jsem u nich ani najíst. Musel jsem tam sedět a dívat se, jak Sid všechno zhltně sám.

Učitelé na škole Hackney & Stoke Newington byli opravdu dobrý a některý z nich byli opravdu inspirativní. Díky nim jsem si začal všimát spousty věcí. Třeba tam byl jeden, kterej po nás chtěl, abysme napsali esej na téma „setkání“, vysvětlit, co to znamená. Nebyla na to žádná odpověď a díky tomu bylo psaní radost. Tehdy mě štvaly poznámky typu: „Chci vědět, co tím myslíš. Co je to setkání. Řekni mi to.“ „Nikoli, přijď na to sám a napiš o tom esej.“ Pochopitelně jsem se nedostal věci na kloub, ale otvíralo mi to oči, i když mě to zároveň strašně dráždilo, a chtěl jsem víc podobnejch úkolů.

Jestli si dobře pamatuju, odcházel jsem ze školy se sedmi zkouškama O-levels. Dělal jsem je dobrovolně. Začal jsem chodit na ty předměty, když jsem byl malej, a chtěl jsem to dotáhnout do konce, abych si osobně něco dokázal, ale taky z pošetilýho přesvědčení, že když budu mít složený všechny tyhle zkoušky, budu nesmírně chytrej a všichni zaměstnavatelé se o mě poperou. Sranda je, že to tak nefungovalo.

Zdálo se mi, že bych měl ještě studovat, a chtěl jsem se ještě zdokonalovat. Rozhodl jsem se, že budu ve studiu pokračovat a udělám si A-levels na nějaký jiný škole. Za vzdělání jsem ale musel platit, takže mi táta dohodil práci na stavbě, abych si vydělal a mohl chodit na Kingsway College. Žádný stipendium pro mě nebylo. Nesplňoval jsem ty správný parametry. A špatný hodnocení z předchozích škol mi moc nepomohly. Nedostal jsem ani půjčku. Absolutně nic. Platil jsem školný z peněz, co jsem vydělal na stavbě, protože jsem vydělával dost a pohodlně jsem s nima vyšel, a ještě jsem přispíval mámě a tátovi na nájem v Honeyfieldu. Říkal jsem si, že studovat na Kingsway College je dobrá investice do budoucnosti. A určitě se vyplatila, protože ať už jsem se tam něco naučil nebo nenaučil, získal jsem tam sociální dovednosti, naučil jsem se, jak vyjít s ostatníma a jak naslouchat učitelům. Když říkají zajímavý věci, jsem jedno ucho.

Škola byla asi deset minut chůze od King's Cross po Gray's Inn Road, a když jste šli ještě kus dál, dostali jste se do Soho v srdci města. Ale škola samotná

byla přímo naproti sídlišti, který patřilo městu – všude kolem bydlení pro chudý.

Hlavně jsem chtěl chodit na anglickou literaturu, protože jsem miloval čtení, a i když byl Pochcánek Prentiss debil, přitáhl mě k Shakespearovi – takže jupí, díky němu nebylo všechno tak zlý. Chtěl jsem taky chodit na technický kreslení, protože jsem měl strašně rád rýsování, ale k tomu patřila i matika a fyzika, a to nešlo.

Než jsem dostal zánět mozkovejch blan, matika mi docela šla, ale potom byly matematický schopnosti z mého mozku najednou fuč. Předmět jako fyzika je pro mě něco jako vesmírnej výzkum. Tyhle předměty mě ubíjej, protože je nedokážu zasadit někam do reality. Pro mě v nich jde jenom o strašně složitý předpoklady. Jako kdybych měl hrát trojrozměrný šachy bez šachovnice. Jak najdu inspiraci v logaritmech a ve dvojkový soustavě? Nikdo mi nevysvětlil, proč jsme seděli na hodině jako blbci a jeli jsme „nula, nula, jedna, jedna“ pořád dokola. „X plus Y se rovná čemu?!“ „To je jedno, stejně nevím, co je X!“

Nakonec jsem skládal tři A-levels: z angličtiny, výtvarnýho umění a historie. Ze začátku pro mě bylo hrozně těžký dostat se do toho, jak se o těchhle věcech diskutuje, než jak se o nich přednáší, protože před tím nám říkali: „Tak to je, a ne jinak, na nic se neptej.“ Ale tady šlo hlavně o to, co si myslíte vy, což bylo dobrý, protože to ze mě nakonec vypáčili a já jsem pomalu a jistě vylejzal ze svý ulity.

Zjistil jsem, že dokážu i ve školním prostředí zvládnout to, co teď zvládám společensky. To bylo úžasný! Zjistil jsem, že se nemusím stydět a že dokážu vystoupit před třídu a přečíst nějakou báseň nebo kousek románu. Myslím, že jsem se tam naučil trochu řečnit. Sice jsem tam kvůli tomu nechodil, ale to jsem tam naučil – jakej dát důraz na slovo, jak členit větu a ještě další maličkosti. Psal jsem si všechno sám. Mučil jsem se s tématem, o kterým jsem nic nevěděl, takže jsem si o něm vyhledal maximum informací, a dal jsem je nějak dohromady, a tím jsem se vzdělával a bavilo mě to. Na škole jsem mohl sdílet svý nápady s ostatníma, protože oni dělali to samý a mohl jsem vystoupit a hrdě prezentovat svůj názor. Vlastně šlo o tvůrčí psaní. Byl jsem připravenej, ale nevěděl jsem na co.

Učitelka na anglickou literaturu byla skvělá – měl jsem ji hrozně rád. Skutečná analýza poezie a psanýho textu vůbec. Dělali jsme i deníky Samuela Pepyse, i v tom jsme se občas vrtali. Miloval jsem to. Kromě toho jsem četl úplně všechno, co mi přišlo pod ruku. Chaoticky. Vlastně stejným stylem, jakým jsem přistupoval k hudbě – „Na týhle knížce se mi líbí ten ocelově modrej obal!“

Žral jsem Teda Hughese. Hrozně se mi líbil. O mnoho let později jsem se o něm bavil s Petem Townshendem z The Who, protože on napsal – v němčině! – úvod k Hughesově antologii. Ty vado! Hughesova poezie je vynikající. První báseň, která mě od něj okamžitě napadne, je „Drozd“. Ale nejde o žádnýho *konkrétního* ptáka, jde o nějakýho *neurčitýho* ptáka. V té době to pro nás

byla skvělá věc. Skvělá věc ke čtení pro děcka, kterejm bylo šestnáct sedmnáct. Na první pohled to vypadá komplikovaně a zmateně, ale čím jste starší, tím silněj si uvědomíte, že je to dětinský level. Malejma krůčkama se nakonec dobabráte do cíle – nemůžete se vrhnout do polský filozofie rovnou!

Dostojevskij: další těžká věc pro mladýho čtenáře – skoro ani nejde uchopit už jen proto, jak je to tlustý. *Zločin a trest* se mi líbil, ale Tolstého *Anna Karenina* už moc ne. Příšerný romány typu *Jana Eyrová* jsem nesnášel. To považuju za parketu Barbary Cartlandové, spisovatelky sladkobolnejch příběhů, a k tomu já nemám vztah. Nedokážu se ztotožnit s ženskou, která lituje sama sebe a musí se vyrovnávat se světem mužů. Takovejhle svět je presbyteriánskej. Každý je v něm příliš hodnej a krutosti jsou tak přehnaný, že působěj nevěrohodně, a na to já nemám čas.

Takovej Oscar Wilde je ovšem mimořádně vtipnej. Ten chlapík byl ve všem daleko napřed před ostatníma a nenechal se semlít a ve svý době žil docela nebezpečným životním stylem. Ne že bych nějak pronikal do toho, co přesně dělal, protože žádný hardcore detaily neexistujou, ale hlavně šlo o to, že se vysmíval členům společenský třídy, ze který pocházel. Měl všechny nedostatky, kterýma trpěla. Ale zároveň sám sebe kritizoval, což se mi líbilo, a dost jsem se z toho naučil. Nejsme dokonalí. Zatímco já se dostávám věcem na kloub z pozice příslušníka dělnický třídy a jsem si stoprocentně jistej, že zmíním i všechny negativa, který k tomu patří. A že jich je.

Sid taky nastoupil na Kingsway College a za tejdén nebo dva jsem tam potkal dalšího Johna – Johna Wardla, kterýho jeden večer překřtil na Jah Wobblea-Kejvala, protože se tak opil, že nemoh pořádně mluvit. My tři jsme byli problémoví. Důvody pro to byly různý. Ani jeden z nás nějak nezapadal do systému, ale myslím, že to platí v případě mnoha dalších lidí. Myslím, že systém by se měl víc přizpůsobit našemu vkusu a našim potřebám. Když nenaplníte naše očekávání, přijde na řadu obrácenej scénář.

Z Wobblea-Kejvala jsem čural smíchy. Vypadal tak podivně, trochu pokrouceně. Snažil se vypadat jako drsnej týpek, ale nějak to v jeho případě nefungovalo. Vypadal jako pantáta z druhý světový, kterej má na hlavě čepičku z kapesníku a kalhoty na kšandách. K tomu dlouhou tottenhamskou šálu a na tváři škleb. Byl skvělej, ale věčně samá nespokojenost.

Bydlel blízko známý whitechapelský hospody Blind Beggar, kde v roce 1966 gangster Ronnie Kray zabil jinýho kriminálníka. Když jsme tam šli poprvý, povídám: „Copak nevíš, že tohle je hospoda, kam choděj fanoušci Arsenalu?“ Ale kvůli fotbalu jsme se nikdy nehádali – to nebylo nutný. Hádali jsme se se všema ostatníma. Měl jsem ještě další kámoše, co fandili Tottenhamu, třeba Davea Crowa z Williama z Yorku. Samozřejmě že mezi fanouškama Arsenalu a Tottenhamu panovala obrovská rivalita, ale nebylo to něco, kvůli čemu byste se s ostatníma nesnášeli, protože jsme měli i jiný věci na práci. Přece nezabiju někoho jenom kvůli hře, protože fotbal, to je hra. A zdůrazňuju slovo

„hra“. Protože sám nehraju ani nejsem v žádném týmu, rvačky nejsou pro mě. I když přiznávám, že některý fotbalový rvačky jsem si čas od času užil. Ale Sidovi bylo tohle ukradený.

Vůbec nevím, jakej měl Wobble rozvrh. Myslím, že jsme se nikdy nebavili o škole. On byl prostě někdo, s kým jsem trávil pauzy na oběd. Člověk měl kolem sebe pár lidí, s kterejma se bavil. Pochopitelně jsme byli všichni outsideri. Wobble sice nerozuměl Sidovi, ale já jsem byl ten sjednotitel, díky kterému jsme se znali. Sid, já a Wobble – a ještě pár dalších, třeba John Gray – jsme působili tak, že do tohohle světa vůbec nepatříme.

Všichni nás považovali za ty, ze kterejch potenciálně koukaj nějaký násilnosti. Věděli jsme to, protože jeden náš kámoš se dostal k našim osobním spisům ve škole a v nich o mně, Sidovi a Wobbleovi stálo, že máme sklon ke rvačkám. No, neměli. Měli jsme sklon klást otázky, a když někdo blbě kecal, dostal nakládačku. Octli jsme se v podivuhodný situaci. Obvinění a nepochopení týkající se toho, kdo jsme a odkud pocházíme, byly čirej nesmysl – jenom nás to k násilí navádělo. Wobble původně opravdu nebyl žádnej rváč. Chtěl něčeho dosáhnout, ale systém, ve kterým žil, ho tlačil jinam a vytvářel o něm mylný předpoklady. Byl ze Stepney, Sid z Hackney a já z Finsbury Parku. Všude to bylo vlastně stejný, šlo jenom o variaci na daný téma. Problém tkvěl v tom, že školní systém nás prohlásil za neučitelný, nevzdělatelný.

Wobble odešel po šesti měsících – už ho to nudilo. Měl dost. Ale byl to můj nejlepší kámoš a ještě chvíli to tak zůstalo. Víte proč? Protože fandil Tottenhamu. Věřil tomu, a je jedno, jak pošetilý to je. A není pochyb o tom, že on věřil mně, protože moje fandění Arsenalu bylo stejně pošetilý. Budovali jsme gangy na pevný zemi mimo normální režim. A to byly ty správný kořeny, ze kterejch vyrostl punk, kamarádi.

Byl jsem pilnej student, ale dělal jsem jenom to, co mě zajímalo. A v dlouhodobým horizontu mi autoritárskéj systém rozvrhů a termínů nebyl moc ku pomoci. Ani v tom krátkodobým. Po roce mě to začalo příšerně nudit. Nešli jsme kupředu dost rychle a nebylo toho dost, čím bych mohl zaměstnat svou hlavu.

Pořád jsem vedle školy pracoval, takže jsem vydělával peníze. Dělal jsem nejruznější práce – bral jsem všechno, co se nabízelo. Hlavně jsem pracoval na stavbách – táta mi čas od času dohodil nějakej džob. Dělal jsem to rád, peníze byly skvělý.

Na stavbě bylo těžký vyjít s Irčanama, vyhrožovali mi. Vždycky se snažili vybudovat nějakou hierarchii, ale to mě nezajímalo. „Musíš vědět, kde je tvý místo!“ „Do prdele nemusím!“ Nesnášel jsem, když mi dali do ruky lopatu a řekli mi, že mám kopat jámu. To mě nebavilo. Na stavbě mě fascinovala práce se stavbyvedoucíma a architektama, protože to zanechanlo, že jsem moh koukat do výkresů, a to se mi líbilo. Nevadilo mi vyrazit do terénu na měření.

Táta miloval jeřáby, fakt že jo. Dokázal o nich opravdu zaníceně vyprávět. Měl strašně rád nákladáky s jeřábem. O těch snil. Líbilo se mu, že má ten stroj

pod kontrolou, a byl v tom dobřej. Ovládat jeřáb a přemísťovat věci s milimetrovou přesností. Uměl to skvěle. Dělníci na stavbě ho za to obdivovali, protože když on přesouval betonový panely, všichni věděli, že je dopraví přesně tam, kam má. Protože někdy se stávaly strašný nehody. Viděl jsem lidi, který byli při podobnejch akcích vážně zraněný. Když to řidič jeřábu pořádně neuměl, mohl někoho oddělat.

Jak řídit jeřáb učil táta i mě. Zavřel mě do kabiny a – „Pusť se do toho!“ Jenom ten randál mi naháněl strach. Tehdy nebyly žádný sluchátka a stroje dokázaly bejt pěkně hlučný – všechno z masivní litiny. Všechno studený, mrazivý a nepřátelský. Nepochopil jsem, co se mu na tom tak líbilo. To nebylo nic pro mě.

Když jsem špatně šlápl na pedál, dupnul mi na nohu. Bolelo to jak blázen! Hádám, že to asi musel udělat, ale ovládnout techniku řízení stroje dvěma rukama a dvěma nohama najednou, přičemž každá končetina dělala něco jinýho, bylo na mě moc.

Jednou mi zlomil kotník lopatou. Fakt. Ležel jsem v posteli a koukal jsem na pořad o záhadách a on mi řekl, abych nekoukal na strašidelný pořady, protože z toho budu mít těžký sny, a praštil lopatou o postel tam, kde jsem měl zrovna nohu, jenže on si to uvědomil, až když už bylo pozdě. Ani si už nepamatuju, jak na to reagovala moje máma, vybavuju si jen tu bolest. Od té doby mám s tím kotníkem pořád něco. Když je zima nebo mokro, ježišmarjá, bolí to jako čert. V tom kotníku mám od té doby artrózu. Je to další z otravnějch věcí, kterejch se nikdy nezbavím.

Taky jsem si vykloubil rameno. Vlastně úplně bez důvodu. Byl jsem línej pořádně se natáhnout pro sklenici mlíka – já totiž miluju mlíko a piju ho celou noc, takže vždycky mám u postele skleničku, ale tehdy jsem se prostě nechtěl trochu víc pohnout, takže jsem si vykroutil ruku tak, až jsem si vyhodil rameno. Teď jsem hrbáč, mám vykloubený rameno a roztráštěnej kotník... Nedokážu se pohybovat jako uhlazenej Středozemec a můj život je v prdeli.

Dlouhý vlasy mě po čase přestaly bavit. Byla to blbost. Ale na stavbě bylo dobrý mít dlouhý vlasy, protože to starejm Irům lezlo na nervy. Dlouhý vlasy byly pro policajty jako magnet. Jenomže tehdy *chtěla* mít dlouhý vlasy spousta grázlů. Dlouhý vlasy totiž hodně znamenaly. Pro někoho to znamenalo: „Pokoj s tebou, pane, chci vypadat jako Ježíš a tady jsou moje bačkory.“ Pro jiný to znamenalo výstup plnej agresivity: „Jdi do prdele! Stříhat se nebudu!“

Sestřih na krátko, klasicej skinheadskej sestřih – to bylo skutečný násilí. Většina věcí se podle mě rozjede kvůli nějaký formě násilí a týká se to i těch nejpasivnějšich hipís. Pasivně-agresivní – to byl ten postoj. Dlouhý vlasy znamenaly, že nezapadáte, takže to necháte růst, a co pak s tím? Tohle pravidlo bude platit pořád – budeme se snažit bejt každej jinej. V době, kdy každej srovná krok, a my zjistíme, že se z nás stala norma, bude čas posunout se někam dál.

Takže jsem se rozhodl, že se nechám ostříhat, a obarvil jsem si vlasy na zeleno. Šílený barvy byly geniální. Škoda že už nemám vlasy tak hustý a silný, jako jsem je měl tenkrát. I barvy už nějak našedli a nejsou tak jasné. Barvit se je skoro zbytečný, teda pokud nechcete vypadat jako vybledlý noviny. Pamatujete si, jaký barvy měly komiksy ve starých smradlavejch novinách? Tak takovýchle barvy mám na mysli – dneska lepší neseženete. Anebo možná lidi nevědí, jak se pořádně obarvit. Dřív měly barvy opravdu jas a sílu.

Táta to kategoricky neschvaloval a byla to poslední kapka a pak jsem musel pryč z domu. Tátova nejslavnější hláška na tohle téma zněla: „Vypadni z domu, vypadáš jako kapusta!“ Nikdy nezapomenu, když mi to řekl. Jenom jsem se smál. I v bolestném rozchodu dítěte s rodičema byl humor. Měl jsem tátu za to rád, bylo to fakt vtipný. Protože do té doby jsem si to neuvědomil, měl pravdu – fakt jsem vypadal jako kapusta.

Domů jsem se pak dostal jen tak, že jsem se připlížil ve čtyři ráno. A samozřejmě to nešlo, když z Kanady přijela tetička Pauline. V tom případě jsem se nesměl k baráku ani přiblížit, protože by to byla ostuda.

Když mě vyhodili, šel jsem bydlet do Hampsteadu, kde squattoval Sid. Sid ten squat objevil – dobrá práce. Asi mu v tom hodně napomohla jeho máma, v těchhle věcech byl lídr on.

Ukázalo se, že jeho máma byla registrovaná uživatelka heroinu. Jednou jsem byl u nich doma v Hackney, pouštěli jsme si album *Tago Mago* od Can a Sid měl ten den zrovna narozeniny, což mi předtím nedošlo. Sidova máma mu dala pytlíček heroinu, aby si šlehnul. Musím říct, že mě to šokovalo. Sid se mě zeptal: „Dáš si taky?“ „Absolutně ne, do toho *nepůjdu*.“ „Dobře, tak už jdi.“

Takže ve tři ráno jsem se ocitl uprostřed Hackney a musel jsem projít uličkou místních grázlů, abych se dostal do Finsbury Parku. Byla to ulička smrti, *nekecám*, ulička smrti proto, jak jsem se oblíkal a co jsem byl zač. Ale já jsem se o nikoho nestaral. Věděl jsem, co mě čeká. I místní fanoušci Arsenalu měli důvod se se mnou porvat jenom kvůli mejm názorům ale – já – nikdy – neustoupím. Dřív bylo normální, že někoho na ulici ubodali a nikdo neotevřel dveře, aby přišel na pomoc, protože ten někdo nebyl zkrátka místní. Bylo to fakt o hubu, ale nakonec jsem se nějak domů dostal.

Anna Beverlyová měla s chudáčkem Sidem opravdu podivnej vztah. Neměli jste pocit, že jsou jedna rodina. Nikdy mi nic nenabídla, ani jednu, ani sklenici vody. Přísahám, že to je pravda pravdoucí. Někdy k nim přišli i ostatní z našeho gangu Johnů a ti si toho všimli taky. „Co je? My neexistujeme?“ „Mrzí mě to, ale neexistujete.“ Byla to divná, divná baba. Vůbec nepochopila, že by Sid mohl mít kamarády. Nikoho z nás nevnímala. Tou dobou byl Sidův nejlepší kámoš týpek, kterej se jmenoval Vince. Měl z toho stejnej pocit: „Do prčic, jako kdyby to tam u nich bylo z ledu.“

Jednou jsem Sidovi řekl: „Takhle přece nemůžeš se svou mámou žít. Copak to nevidíš? Servíruje ti ďábelský ledvinky sypaný heroinem. Copak to máš

zapotřebí?“ Sid byl totiž proti drogám, když jsme se poprvé potkali, ale víte, co mámy na drogách dělají? Drogy dávají do jídla. Šílený, žejo? Máma mu přinesla jídlo se slovy: „Tady máš jídlo, Side, hlavně ať si tvůj kamarád z toho nic nedá.“ Sid na to: „Jasně, mamí.“ Potom jsme šli k němu do pokoje a on mi říká: „Ochutnej to, John, co v tom sakra je?“ A já jsem řekl: „Nemám hlad, kámo.“ Takže takový bylo jeho dědictví.

Jeho nový bydlíště bylo za Hampstead Station, a tak jsem za ním jednou přišel a zeptal jsem se: „Můžu se sem taky nastěhovat?“ A on povídá: „Skvělý!“ Byl tam sám a neměl do čeho píchnout, takže teď jsme tam byli dva, co neměli do čeho píchnout. Ale nějak jsou na nicnedělání dva lepší než jeden.

Nebyla tam elektřina ani teplá voda, ale záchod se spláchnout dal, takže pro mě to nebylo tak strašný. Zkrátka to bylo něco, co jsem měl tehdy k dispozici, a zcela upřímně to nebylo nepodobný našemu bytu v Benwell Road, kde jsme bydleli, když jsem byl mladší. S tím rozdílem, že tady byl záchod uvnitř, takže na Richterově škále jsem si o jeden stupínek polepšil.

Celej blok by plnej squatů, starých hipí a teddy boys a my jsme byli holý řitě, který spadly do generační mezery. Squatteré reprezentovali spoustu životních postojů, protože tou dobou byl squatting nezbytnost. Vláda se ani za mák nestarala o to, aby zajistila lidem bydlení. Nikde se nedal sehnat byt, a to, co nabízeli, bylo předraženo a nestálo za nic. Ale neobydlených domů byla spousta. Nikdo v nich nebydlel, nic se v nich nedělo. Takže nikomu jsme nebrali střechu nad hlavou, žádnou rodinu jsme nevypudili na ulici. Ty domy byly zkrátka neobydlené a jakoby přízračné. Visely na nich nápisy jako „Chátrající budova – nevstupovat!“ Skvělý, tady budu bydlet. A vlezli jsme tam. Ten nápis byl jako reklama!

Krátkou dobu, asi dva tejdny jsem byl na podpoře. Nechtěl jsem stát frontu na úřadu práce. Nesnášel jsem to tam a nechtěl jsem s tím mít nic do činění. Cejtil jsem, že tam nepatřím. Objevil jsem se tam dvakrát a horce jsem toho litoval a přísahal jsem, že se tam nikdy nevrátím. Celej ten projekt mi neseděl, nic z toho, co ta instituce znamenala, ani ten styl, kdy vám dají pocítit, že je to stejně jenom vaše vina. Je to vaše právo – pracovali jste nebo vaši rodiče pracovali. Když vám stát nedokáže najít práci, co do prdele máte dělat? Dokonale jsem rozuměl lidem, který se živili nelegálně, protože zkrátka neměli jinou možnost, jak vydělat aspoň něco, aby se mohli vyhrabat ze sraček. Co se mě týče, nemoh bych krást, nemám na to. Nechci, co není moje – tak mě to naučili rodiče.

Co se práce týče, dělal jsem cokoli, co šlo. Jeden džob jsem dostal v továrně na boty – líbilo se mi to. Strkal jsem boty do krabic. Další práci jsem měl v obchodáku a prodejně nábytku Heal's na Tottenham Court Road. Nahoře byla supermoderní vegetariánská restaurace, kam jsme se Sidem chodili uklízet.

Experimentovali jsme tam s vegetariánským jídlem, protože tam byly k mání zbytky. Poprvé jsem tam ochutnal oříškovou kotletu. Tehdy bylo vegetariánství

úplná novinka, módní záležitost pro boháče. A úplně bez chuti. Celý to bylo spíš o barvách a tvarech než o chutích. Vlastně to bylo zábavný. A ani jsme toho nemuseli tolik uklízet. Pár nasekanejch buráků, co spadlo na zem, a to bylo asi tak všechno, ale museli jsme u toho vydržet dvě hodiny každé večer, protože za to jsme byli placení.

O letních prázdninách mi John Gray sehnal práci v denním stacionáři v severním Londýně. Staral jsem se o děcka sedm, osm, devět, deset let starý. Hrál jsem si s nima, to nebyl problém. Problém byl v instituci, která stacionář zřizovala: nelíbilo se jim, že někdo jako já se stará o děti. Ve světě Jimmiho Savile! Ironie osudu, protože já jsem ten poslední, co by obtěžoval děti, jenomže ostatní vás vždycky rychle oceňují, a ještě ke všemu blbě. Lidi nedohlídnou druhým do duše, neviděj skutečnou povahu.

Vyráběli jsme tam letadýlka z balzy – dvouplošníky nebo trojplošníky. Každý chtěl bejt Rudým baronem, takže jeho trojplošník byl oblíbený. Se dřevem jsem to uměl díky technickému kreslení a truhlářině, co jsme měli ve škole, a taky díky zkušenostem ze stavby. Sledoval jsem, co dělá tesař, hodně jsem se toho od něj naučil.

Místo pily a kladiva jsme používali malý odlamovací nože a balzu. Ale princip byl stejný a děti bavilo, že se do toho můžou aktivně zapojit. To se mi na tom líbilo a to stačí. Chcete, aby se děti zklidnily? Aby se nepraly? Musíte je zaujmout. Všechny děcka rádi tvořej a maj pocit, že samy přišly s bůhví čím a dosáhly toho vlastním přičiněním. A když se vás například na něco nějaký dítě zeptá, neváhejte s odpovědí, protože když jim neodpovíte, zanevrou na vás. Přinejmenším to jedno z nich, a napořád.

Uvědomil jsem si, že učitelé ze mě udělali karikaturu, která se mi navíc vlastně ani nepodobala. Necejtíl jsem se kvůli nim v pohodě. V pohodě jsem nebyl stejně, protože jsem se nějak snažil vyrovnat se životem, ale kvůli učitelům jsem se cítil nechtěně a nenáviděně jen za to, že tam jsem, a nevyhnutelně jsem na to nějak reagoval. Myslím si, že žádný dítě se nenarodí jako pan Zlobivec nebo paní Sprostá. To přijde až potom, když děti něco pochyťej od svých vzorů. A já si myslím, že jsem všechny tyhle aspekty dokázal změnit v pozitiva. Nejsem žádnéj sráč, co se utápí v sebelítosti, nejsem kriminálník. Díky bohu, že jsem dostal správný nástroje a *nestal* jsem se nikým takovým.

Abysme se nějak protloukli, museli jsme se Sidem prodávat amfetamin. Museli jsme trochu dealovat. Doba byla zlá, peněz málo.

Nejsem typ, co jede v drogách, ale jsem rád vzhůru – jsem rád čilej, což některý drogy umožňují. Když je člověk mladěj, něco kolem osmnácti, láká ho to. Nechce prosvihnout nic z toho, co se kolem děje. Fakt, chcete se vždycky zapojit do všeho, co se děje. A když se pak nic neděje, kolem jenom nuda – brrrr! Když jsem byl nastydlej a měl jsem chřipku a nějaký alergie a lezlo na mě něco vážnějšího, amfetaminy, který byly tou dobou všude k mání, vyhnaly ty choroby z mého těla pryč. Na tohle jsou fakt užitečný.

V hlavě ale k žádnému vylepšení nedojde, rozhodně ne, když si vezmete klasickéj amfetamin. Jen jste čilejší. Myslím, že se po tom člověk ani nesjede, jenom ho to nakopne. Používám to jako klíček, kterým otevřete zavřený dvířka. Teda – používal jsem.

Měl jsem ale jeden problém. Asi víte, že se říká, že prodavač by nikdy neměl ochutnávat vlastní zboží? Před sebou máte jednoho, kterej to dělal, takže z toho plyne, že jsem nebyl moc dobrej v tom, abych něco prodal, ať to bylo cokoli. Seděl jsem nad velkým pytlem, hrozně spokojenej sám se sebou, a najednou bylo všechno pryč a mě nenapadlo se pohnout z místa. Po speedu nevyskočím a neběhám po světě, v klidu si sednu a bavím se tím, co právě dělám, ať už je to cokoli. I když je to třeba jenom střihání nehtů. Užívám si to. Po speedu se dostanu do stavu, ve kterým se necítím pořád unavenej, čímž se zase vracím k meningitidě.

Předpokládám, že dnes by se tomu říkalo automedikace. V mým normálním životě tehdy nebyl prostor pro žádnou aktivitu – nula nula nic, vybitý baterky, nedostatek železa v krvi. Nekecám, můj mozek nezvládal, když se toho dělo moc a nebylo možný to všechno fyzicky vydržet. Kromě práce na stavbě, což je divný. Poctivě jsem manuálně pracoval deset hodin denně a nikdy to pro mě nebyl problém. Problém byl opravit parapet nebo záchod. Pozděj jsem se naučil, že i takováhle věc může vlastně znamenat dobrodružství. Ale tehdy ne. Používal jsem drogy trochu jinak. Neužíval jsem je rekreačně, spíš to byla nutnost, abych se vůbec k něčemu dokopal. Po meningitidě jsem měl mezi dvaceti a třiceti sklony k depresím.

Amfetamin byl na ulici k mání léta. Byla to připomínka mods. Díky met-amfetaminu jste vydrželi vzhůru celou noc, mohli jste vymetat kluby a tak podobně. Tehdy se mi to líbilo – na alkoholu jsem neměl rád, že způsobuje ospalost, zatímco speed ospalost rozhodně zaháněl, takže jste mohli pít podle libosti, ale nějak jste nebyli opilí. Opravdu miluju chuť piva. Nejsem na koktejly – pokud teda nepočítáte pivo a speed mezi koktejly. My zlobiví rockeři to všichni máme takhle! A radost nad radost – fotbaloví chuligáni taky, nebo to aspoň tak bejvalo, takže jsme měli něco společnýho.

Takže tohle byla odbočka ke squatu v Hampsteadu. Na chvíli se tam k nám nastěhovala Šílená Jane. Praštěná husa! Vypadala jako nějaká smyslná hr-dinka z filmu noir ze 40. let. Měla vlnitý vlasy, na jedný straně dlouhý a nosila šaty z té doby. Velmi zvláštní dívka. Vypadala fakt jako filmová hvězdička ze 40. let, měla kolem sebe něco z Mae Westové ve filmu *Křivdila mu*, „Nezašel byste někdy na návštěvu?“, něco z Julie Londonové, což byla náročná image, kterou v tehdejším podělaným Londýně měla. Její odvahu jsem obdivoval. Nevycházeli jsme spolu nijak extra dobře, ale šlo to. Čas od času se za náma stavil budoucí kytarista PiL Keith Levene. Možná v sobě měl trochu chemie, ale ne víc než kdokoli jinej.

Drogy byly prakticky všude, pravděpodobně díky mods. Ti jeli hlavně

v povzbuzovadlech a od nich se to táhlo dál. Skinheadi byli trochu zdrženlivější, ale ne jako fanoušci Arsenalu.

O heroinu nemluví – pro většinu z nás to byla velká neznámá – bylo to něco, co brali Grateful Dead, ale proboha, neznělo to tak ani za mák. Nejnudnější kapela, co znám. Ztratil jsem s nima čtyři a půl hodiny času! Když jsem byl mladej, viděl jsem je jednou v Alexander Palace. Ne a ne! S davem, kterej kopal za tuhle věc, jsem se nedokázal ztotožnit. Pro mě to bylo ohrožující na životě. Komatózní!

V letech 1973 a 1974 to nebylo jednoduchý. Všechno bylo do zvonu. Prosím vás: jak se dá vyhnout zvonáčům! S hipís jsme neměli nic společnýho, připadalo nám, že jsou to rozmazlený bohatý děcka. Asi díky tomu jsem se dostal k oblekům ze sekáče, co dostali vysloužilci po druhý světový. Móda ze 60. let končila a pro mě bylo přirozenější přistupovat k oblíkání jako skinheadi než jako hipís, proto jsem rovnou mířil k tomu, že jsem vypadal jako Ir.

Už od mladejch let jsem každou neděli mířil na koncerty ve starý výtopně Roundhouse. John Gray bydlel v Kentish Town a Roundhouse není daleko od stanice metra Chalk Farm, takže to vždycky probíhalo následovně. Jel jsem autobusem do Kentish Town, vyzvedl jsem ho, došli jsme na Chalk Farm a za celej den jsme tam shlídlí třeba dvanáct až patnáct kapel a vydrželi jsme tam až dlouho do noci. Pozdějc jsem vyrážel už v pátek a tohle byl skvělej způsob, jak uzavřít neděli.

Hudba byla velmi různorodá, což bylo překvapivý. Viděl jsem tam Roxy Music, Judas Priest, Queeny (když byli ještě úplně mladý), T. Rex, Seeds, Mott the Hoople – ta rozmanitost byla fantastická a neexistoval žádněj snobismus ohledně pozice v žebříčku nebo něčeho podobnýho. Kdo se tam v určeným čase objevil, tomu vytáhli vybavení na pódium a už to jelo. V publiku byli hlavně hipís navlečený do květinovejch motivů a holky tancovaly bosky, byli tam hráči na bonga, voněly tam vonný tyčinky a tak. Tyhle věci okolo jsem moc nevnímal, líbilo se mi hlavně to, co se dělo na pódiu, a všechno jsem nasával do sebe.

Podle diktátu punkový historie stála veškerá hudba až do poloviny 70. let za hovno. Není to pravda, když jste věděli, kam zajít. Mě to formovalo, byla to pro mě škola. Celej víkend jsem – čiloučkej – strávil v londýnskejch klubech, který jely dlouho do noci, a byl jsem moc spokojenej. V Roundhousu koncertovala spousta šilenejch kapel. Třeba Pink Fairies, ty do toho šli naplno, byli hard, heavy, nahlas a agresivní – úplnej opak hipísáckýho přístupu. Taký měli dlouhý vlasy, ale působilo to drsně a destruktivně. A to bylo fantastický!

Podobnej případ byl Edgar Broughton Band, měli ty nejdelší a nešpinavější vlasy a vousy na světě, byli oháklí jako motorkáři a zpívali třeba písničku „Gone Blue“, kde byla ikonická věta v refrénu: „To, co řekla, mě zničilo, ale miluju tu díрку, co má zezadu do hlavy.“ Ty vole! To téma bylo na tu dobu: „Ty vado, to je něco.“ To přece není hipísácký poselství? Obal jejich desky byl podobně

senzační – rozpůlený krávy visící na hácích. Pochybuju, že jejich hudba by dneska ještě někoho zaujala, ale na tom vlastně vůbec nezáleží.

S Black Sabbath to bylo podobný – úplně jiný přístup k hudbě, jiný drogy a další příspěvek do pestrý klubový mozaiky. Jo, jasně, každý věděl, k čemu byla tahle banda odhodlaná. Když jste poslouchali kapely jako tyhle a třeba taky Deviants, bylo vám jasný, že jsou puštěný ze řetězu. Naučili jste se od nich, že pravidla jsou jen pro blázinky. Aspoň já. Znáte to: „Nedělejte to, to vám ublíží!“ „Blbost! Jděte dopředu, rozpoutejte chaos a začněte ve vlastní hlavě.“ Co je špatnýho na tom, když si jednou za čas zablbnete? Je to zdravý. Ale tyhle kapely – jejich členové byli všichni hrozně mladý – byly vlastně o nás, mladoších s horkou krví, ze kterejch usedlí páprdové udělali něco nechtěnýho. Chodil jsem na koncerty tancovat. Nalil jsem si do chřtánu i jinam všechno, co se mi dostalo do rukou, a vyrazil jsem na parket.

Měl jsem hrozně rád kapelu Crazy World of Arthur Brown. Arthur Brown, zpěvák, chodil mezi publikem a já jsem šel k němu a řekl jsem mu „ahoj“ a bylo to super. Podle programu měli jednou předskakovat Alice Copperovi ve Finsbury Astoria, pozdějc přejmenovaný na Rainbow, ale Alice Cooper ten koncert z neznámýho důvodu zrušil. Pro Johnnyho Graye, Davea Crowea a pár dalších kámošů jsem koupil lístky a byl jsem takovej fanatickej fanoušek, že jsem si lístky nechal a ani jsem si nešel vyzvednout zpátky peníze. Pořád mám ty vstupenky schovaný.

Dokonce jsem vstoupil do fanklubu Alice Coopera a nechal jsem si od nich poslat krabičku slepičího peří a přiblblej informační dopis. Celý mi to přišlo opravdu vtipný. Byli tam lidi, který to brali až příliš vážně.

Arthurovi jsem potom řekl: „Pořád mám lístky na ten váš zrušenej koncert!“ On mi na to řekl „Já za to nemoh!“ A takhle jsme se spolu dali do řeči. Já jsem byl jenom divný dítě, který trápi učitele ve škole, a on byl tak hodnej a bavil se se mnou jako rovnej s rovným. Nestrpím, aby o něm kdokoli mluvil hnusně, protože na zemi je takhle hodnejch lidí strašně málo. Každý, kdo se mnou mluví otevřeně, je pro mě v pohodě. Šlím ze všech, co se chovaj přezíravě nebo jsou nafrněný. Ale ten chlap byl vážně magor, fakt. Je to divný, ale magoři natácej dobrý desky, malujou dobrý obrazy a píšou dobrý romány. Jenom prostě nezapadaj do sračkosystému.

Další skvělá kapela, kterou jsem viděl v Rainbow, byli Can. Používali takový bedny, který měly basy tak hluboký, že nebyly slyšet – byly *cejtit*. A na pódiu to bylo cejtít taky, celý se rozvibrovalo, až spadlo. Lešení, na kterým pódium stálo, se zhroutilo. Potom všichni několik hodin čekali, než se to znovu postaví – a na konci jsme se dočkali nejúžasnějšího bubenickýho výkonu, jakej jsem kdy viděl! Jaki Liebezeite, děkuju! Ten zvuk a ta odvaha, s jakou to bylo zahráný a odkud to vycházelo. Bylo to úplně mimo kategorie hipísáků-bongistů na tripu, který byli v publiku. Přinášeli daleko drsnější myšlenky, nebyla to žádná blbá pitomina o lásce a míru.

Kapela Faust, byli taky z Německa, si získala moje sympatie za to, že své album *The Faust Tapes* prodávala jenom za 50 pencí – to byla výhodná koupě i v roce 1973. Viděl jsem je v Rainbow ve Finsbury Parku a v zásadě předvedli svůj noise, poskládaný z velmi zajímavých hypnotických trance zvuků, který používali přes krabičky, zatímco sami stáli kolem hromady starých televizí uprostřed obrovského prázdného pódia. Musím přiznat, že mě to tenkrát hrozně naštvalo, protože jsem televizi neměl. „Co s těma televizema dělaj? Já bych si jednu z nich klidně vzal!“ Pak je rozmlátili a vytahali z nich dráty. Pro jejich hudbu to byla vhodná show, ale já jsem byl vždycky praktický typ – usilovně jsem se snažil dostat se do zákulisí a jednu štípnout.

Všechno. Poslouchal jsem všechno. Chodil jsem i na festivaly. Byl jsem i na jednom z prvních festivalů v Glastonbury. Myslím, že tam hráli Audience, možná taky Atomic Rooster, možná že i Melanie. Už opravdu nevím. Byla to nekonečná jízda v alkoholovým opojení podpořená skvělým amfetaminem. Byla to nádherná sama.

Myslím, že kapely ani nikdo neuváděl. Vypadalo to, jako kdyby z jedné kapely vyplynula další. Neměli tam skoro žádnou aparaturu, žádný pomocníky v zákulisí ani žádného DJ. Působilo to tak, že kdo přijel, ten přijel, odehrál, a než jste se stačili vzpamatovat, stála už na pódiu jiná kapela. To bylo na tom skvělé.

A na týchle akci jsem najednou seděl v tureckém sedu a poslouchal, jak Nico něco plácá o „správci šílenství“. Skvělý, úplná královna upírů! Byl to John Grey, kdo řekl, že na ni musíme jít. Všichni věděli, že je to fetačka, takže to bude zábavný koncertní vystoupení, a fakt že jo. Byla to strašně strašidelná věc – jen ona a harmonium, hodinu a půl, Nico sténala a naříkala, trochu falešně, a díky tomu to bylo vlastně lepší, protože jste cítili její úzkost. Tragédie obsažená v jejím hlasu byla pro mě něco neuvěřitelně silného. Díky tomu, že jsem hodně chodil na koncerty, jsem zjistil, že nezáleží na dokonale čistém zpěvu, ale na emocích.

Nevydržím sedět v tureckém sedu dýl jak tři minuty a klidně tancuju i na písničku jako „Janitor of Lunacy“, a je mi jedno, kdo se na mě kouká. Tancoval jsem strašně rád. Strašně, strašně, strašně rád. Stál jsem pod pódiem, dlouhý vlasy, na bundě jsem měl nášivku Hawkwind, na noze boty, jaký nosili teddy boys, protože, jak jsem zjistil, byly na tančení nejpohodlnější. Nenosal jsem zvonáče. A na každém koncertě, kdekoli a kdykoli, jsem vstal a tancoval. Ale přísahám, že nejlepší tanečník byl tehdy Jesus.

Jesus byl týpek, kterej chodil se dvěma holkama, který tancovaly na koncertech Hawkwind. Myslím, že se jmenovaly Sasha a Stacia. On se svlík do naha, měl nejmenšího pindoura na světě, ale jemu bylo úplně fuk, jestli se na něj někdo dívá. Obdivoval jsem to. Říkal jsem si: „Je mu to jedno, a vida, je úplně šťastnej. Má bonga, ale vůbec na ně neumí hrát, nemá cit pro rytmus – ani